

Hirdetés.

Österlamm Károlynál Pesten, Erzsébet-
tér és harminczad-utca szögletén kapható:

„Hit, Remény, Szeretet“.

Keresztény halotti énekek (szám szerint
110) és imádkozók (23) temetkezési teendő-
kkel és 121 szentírásból hiven kiírt halotti
leccsékkel ellátva; írta és gyűjtötte

ELEFANT NEMZET.

Ára színes borítékba fűzve, finom velűn
80 kr.; 11-ik bővített kiadás.
1488 (2-3)

Titkos 1412 (10-0)

betegségeket

még ma és üdült bajokat is úgy
körülbírt, mint magán gyakorlati foly-
tán több ezer beteg legjobban
bizonyult mód szerint, sokszor a nél-
kül, hogy a beteg hivatásában vagy
életmódjában változtatott, gyöke-
resen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Heller Vilmos
Pest, király-utca 27. sz. Medo-
házban, 1-5-ös emelet, délután 7-9-ig,
délután 1-4 óráig
Díjazott levelekre azonal
válaszoltatik, kívánata a gyógy-
szerek is megküldetnek.

Eladó birtok.

Ujpesti-megyében Tiszai-Ujlakhoz 1/4-ed
óra távolságban, a nagyüzemi országot
közlekedés tagkísérője alatt levő, és így
máskor is odaérhető 300 hold nagy-
nyásd földbirtok, a nevezett faluban fekvő,
két beltelekkel és gazdasági épületekkel,
egy szőlő Berekgyarmatban Balazsán,
Berekgyarmat 1/4 órai távolságban, a mun-
kás állami közelében, egy tagban kihal-
tott 66 hold osztályozott földbirtok, a hozzá
tartozó regale-jogokkal együtt, szabad kéz-
ből eladó; — a venni szándékozók levele ál-
tal, vagy személyesen Szepesty J. gy.
Károlyvárt: Benich J. gy.
Kis-Martenban: Kodolányi
gy. és Spatay E.
Kassán: Eschwig E.
Késmárk: Generich C. és A.
Kecskeméten: Papp M.
Kármánban: Weber A. gy.
Károlyvárt: Fischer
E. gy.
Károlyvárt: Megay M. C.
1484 (1-3)

Gabrielanum.

Bereczky Irák ur Borsodmegyében, a
Szendrő-Ládi Gabrielanum famivelőnté-
zetben találtatott alma, körtve, meggy,
cserepye, szilva, barack és rózsafa 2-3 éves
különböző és több 1000 darab az eddig is-
mertek között a legnemesebb fajcseméket
és számoza, földi eper és gazdasági leg-
kisebb faj köztük a híres krivica-gabna
és iborkamagval és burgonyafajtát, az ed-
dig ismeretek között a legújnyosabb áron
ajánlja, és azoknak különösen a faszemek
gyűjteményével megjelölés végett, valamint a
Gabrielanum intézet katalógusával ismeg-
névelésre szolgáló kész, utolsó posta Mi-
osx mellett Edeleány. 1467 (3-8)

Wir erlauben uns, unsere verehrten Abonnenten auf die in Hartleben's Verlag
in Wien soeben erscheinende dritte Volksausgabe des berühmten Geschichts-
werkes von Thomas Babington Macaulay:

Die Geschichte Englands

seit der Thronbesteigung Jakob II. bis zum Vertrag von Ryswick
besonders aufmerksam zu machen und Ihnen dieses schöne Unternehmen zur An-
schaffung zu empfehlen. Das Werk wird in 20 halbmónatlichen Lieferungen (bis
Ende 1866 vollständig) ausgegeben. Jede Lieferung von 10 Bogen Text kostet,
schon ausgetattet, nur 40 Kr. östr. W. — Macaulay's Geschichtswerk ist ein
wahrer Schatz der Literatur; denn wie im Allgemeinen die Geschichte eines Volkes
als dessen beste Lehrmeisterin gilt, so kann besonders die Geschichte Englands allen
civilisirten Nationen in ihrer fortschreitenden sozialen und politischen Entwicklung
als leuchtende Führerin vorhalten werden.
Lieferung 1 ist vorrätig in Pest, Waitznergasse Nr. 17, Buchhandlung Hart-
leben & Comp. 1482 (1)

PÁLYAZAT.

A debreczeni református egyházban üresedésbe jött, és folyó év pünköszt első nap-
ján betöltendő énekesi állásra, melylyel évenkénti követendő járadalmak járnak;
szabad lakás az egyház házában, 11 köböl és 1419 [?] terület szántóföld, három boglya
kaszáló, 451 50 kr. a. é. kőszép, négy 81 tűzfűző beszállítva; halottak feletti énekesi
akár predikációval, akár énekesiálval temetetik, 1 ft. 26 kr. a. é. stóla.
Kellékek: feddhetetlen erkölcsi élet, erőteljes, de kellemes hang, éneklés és zené-
ben, kiválólag az orgonaszólam alapos ismeret és gyakorlati jártasság, mindezekről
bizonyítványokkal ellátott folyamodvány.
A folyamodványok folyó év március hó 15-ik napjáig elnök Kovács Lajos
urhoz (Kivétel-utca 25-ik szám) eljuttatandók.
Kelt Debreczenben, a h. h. egyház 1866. januárus 7-én tartott közgyűléséből.
1480 (2-3)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1866 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Az általános elismert valódi s egészen frissen érkezett

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára,

továbbá: rekedtség, nátház, ingerkőhögés, mellszorongás, elnyálkásodás,
torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható:
PESTEN: Török József gyógyszerész urnál a király-utczában, — dr. Wagner D.
gyógyszerésznél a váci-uton, — Thalmayer A. és társa. — Örszetszky
F. — Schirlik J. — és Gerhardt A. urnaknál.
BUDAPEST: Schwarzmeyer J. gyógyszerész urnál.

Aradon: Probst F. J. gy.
Aszódon: Sperlagh J. gy.
Baján: Klenautz J. gy.
Brassóban: Gyertyánfy, Fa-
bick és Jekelius gy.
Báttonyán: Biglov K. gy.
Belgrádon: Nicolaevici test.
Beszterczen: Dietrich és
Fleischer.
Bonyhádon: Kramolin J. gy.
Brassóban: Fabick Ed.
Brodban: Valentovics gy.
Csáktornyan: Káráz A. gy.
Csázon: Borsay F. gy.
Debreczenben: Gólt N. gy.
Deesen: Krémer S.
Dettán: Braumüller J. gy.
Deveserben: Hoffmann B.
Eszéken: Kowilowicz gy.
Eperjesen: Zsembery Ign.
Ereksújvár: Csokler Ign.
Egerben: Wesely gy.
Eszéken: Thurner J. és
Desaithy gy.
Győrött: Brunner F. gy.
Gyulan: Lukács gy.
Hátszeg: Mátész B. gy.
Hátszeg: Mátész B. gy.
Ipolygáton: Mikulsi T. gy.
Jánosváron: Kuna gy.
Jolsván: Maletor gy.
Káposztáskert: Schröder J. gy.
Kőszegen: Strehle gy.
Károlyvárt: Benich J. gy.
Kis-Martenban: Kodolányi
gy. és Spatay E.
Kassán: Eschwig E.
Késmárk: Generich C. és A.
Kecskeméten: Papp M.
Kármánban: Weber A. gy.
Károlyvárt: Fischer
E. gy.
Károlyvárt: Megay M. C.
Károlyvárt: Megay M. C.
Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 1352 (5-6)

Ugyanezen bizományos urnaknál kapható:

HELUNGKIANG

arábiai és ázsiai

állat-gyógyító-pora,

mely a beteg állatok, u. m. lovak, szarvasmarhák, sertések s

juhok gyógyítására Arabiában és Ázsiában a legkitűnőbb eredménnyel használtatik.
Ára egy kis csomagnak 40 kr., egy nagy csomagé 80 kr.
A főraktár létezik Bittner Gyula gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Dr. MALATIDES

a nagyon erőteljes hatású

Gerjél- vagy Galvano- electro-magnetismus

a hozzá igényelt szerek által.
igen sokféle bel- és külső nyavalyában gyors
javulást és gyógyulást eszközöl.

Azért is, kik a csúsz, közhvény, bémula,
pillacselés, orczahűdés, merevedt tagok és
inak, ideggyengeség, holttestem, kehe, fulla-
dás, görcsök, rángás, nehézkör, vidatónoz,
tagreszkedés, gúgák, golyvák, görvél, orosa,
fej-, fül- és fogfájás, fulgás, sükettség,
orcakín-, orbáncz-, máj-, lép- és belgyulladás,
makacsizás okorta máj-, lép-, gyomormirigy és
hasikreg-keményedések, vizkór, sárgaság,
bélkín, belféreg, aranyér, szorulás, ét- és
emésztéshány, gyengeség, lépkör, méhgyor-
csok, hóhíány, meddőség, lakandtság, sér-
vél, hűgyszervék, kő- és fűvén-, vér- és
enygműlés; érzés, mozgás, élelemzés, ürem-
zés hiányában; a látzavar és nehezítés;
vegybomlók; hólyag-, vese- és májkövek,
bűdösoszorulás, koresnövések, termések, ér-
dagok, eresedések; idegzenyek, ingyók,
rojsák, portyók, rákfene, sipoly- és kerge-
sedés; higanynyali etelés, mérgezés, szem-
nyavalyák, a keletkező fehér, szürke és fe-
fekélyes nyavalyákban sínlődnek, magukat
nála jelentetik. Az orvosi, redves fogak
miatti fogfájást is tüstént és tartósan meg-
szünteti. A vesdyes epekór irrózatos gör-
csait nyomban eloszlatja; sőt a már hideg
verejtékekkel vonaglókat is újra fölélesztí, jo-
teköny meleg izmádrára gerjesztí. Pest,
stációntéza 25. sz. 1872 (6-6)

Ugyanott az Ovonyát, mint a titkos nyav-
alyák és évtől kútegek legbiztosabb ovó-
s és gyógyseret, is megszereshetni, csomagja
1 ft. Ugy az aranyérről is munkát: darabja
1 forint.

Titkos
BETEGSÉGEK,
ujjonnan keletkezettek
8 nap alatt
minőségére nézve
48 óra alatt
meggyógyíttatnak
dr. Fux J.
23 év óta fenálló rendeltési intézetében,
anélkül, hogy a beteg foglalatosságá-
ban háborogtatnák.
Rendel: d. u. 1-4 óráig.
Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leg-
gyorsabban eszakszítottatnak.
Lakás: Király-utca, 24. sz. a. 1-5
emelet 1876 (9-12)

Biztos és gyors kiűrtása

patkányok s egereknek,

egy es. kir. kizár. szab. patkány- s egérgusztító szer által gyertya formában.

Egy darab ára 50 kr. a. é.

Valódi minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a.,
továbbá:

N. Beeskerék: Nedelkovits. — Csáktornyan: Káráz A. — Eperjesen: Zsembery J.
Jassenova: Dudovits J. — Keszthelyen: Wüneh F. — Kolozsvárt: Wolf J. —
Pozsonyban: Scherz Fülöp. — Sopronban: Pachhofer. — Soborsin: Franke A. Va-
rasdon: Halter D. F. — Verőczen: Bész J. K. urnaknál 1474 (4-14)

Női- és gyermek-lábbelik

a legfinomabb külföldi kelmékből, szilárd s tartós munka, dúsvalasztékban s olcsó
árért kaphatók

BRETSCHNEIDER ZSIGMOND-nál

urietéza 12. szám alatt, a Szerviták udvara átellenében Pesten.

Ugyanott a legrendibb idő alatt mérték szerint is készíttetnek lábbelik, melyek
a lehezőségig szinte a legolcsóbb árért számíttatnak. Arszabályok kívánata egész
készíttéssel kiszolgáltatók, valamint vidéki levelelbi mustraszerinti megrendelések
gyorsan teljesíttetnek. 1377 (8-8)

5-ik szám.

Tizenharmadik évfolyam.

Pest, február 4-én 1866.

Előfizetési feltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokhoz illelőleg, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyezer hasáboztott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri írtatásnál 10 kr.;
háromsor- vagy többszöri írtatásnál csak 7 kr. számíttatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatallunk számára hirdeményeket előfog, Hamburg és Altonában: Haasenstien és Vogler. — M. Frankfurtban:
Jaeger könyvkereskedés; Bécsben: Oppelk Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden írtatás után 5 kr.

József cs. k. főherczeg, Magyarország volt nádora.

Napjainkban újra élénkebben nyilvánul
azon ohajtás, hogy boldog emlékeztető József
főherczegnek, Magyarország felejtethetlen érd-
emű nádorának emlékszóbra, melynek
talapzata a pesti József-téren már évek óta
le van rakva, végre teljesen felállíttassék.
A pesti polgárság ezen ohajtását, mely, mint
halljuk, legfelsőbb helyre is fel lön terjesztve,
bizonyosan magáévá fogja tenni az egész
ország, nem csak azért, mert ez által a
fővárosnak hazai emlékművekben szegény
nyilvános térei új díszszel fognak szapo-
rodni; hanem leginkább azért,
hogy azon férfunak, ki hazánk
közügyeit ötven éven át hiven
és erős kézzel kormányozta, ke-
gyelete adóját bemutathassa.

Oly férfiú volt ő — írja jeles
történetírónk, Horváth Mihály *)
— „kinek sirját egy nemzet
áztatta bánatkönyvével, kit az
még azután is, midőn a fátvált
már felretette, ösztönien gyá-
szola szívében.“

József Antal János cs. kir.
örökös főherczeg, Leopold toscan-
nai nagyherczeg, utóbb német
császár és magyar király fia
volt, s Florenzben 1776. márcz.
9-én született. Gyermekkoráról
írják, hogy az jó tanító vezér-
lete alatt, csendes házi körben
folyt le, s hogy a tudományok
között a földleírásban, történet-
ben s természetrajzban birt leg-
nagyobb jártassággal, sőt ké-
sőbb a gyakorlati életben is
egész haláláig ezekben talált
legnagyobb élvezetet. A főher-
czeg már 10 éves korában emel-
tetett ezredesi rangra, de a hadi
tudományokat nem igen ked-
velte. Annál inkább képezte
magát a politikai s jogtudomá-
nyokban s szerzett jártasságot
a polgári közigazgatás gyakor-
lati ágában, mire a 18 éves
ifjúnak egyszerre a legkiterjedtebb tér nyílt
meg. Ekkor történt, hogy Magyarország ná-
dora, Sándor főherczeg egy 1795. júl. 10-én

Laxenburgban tartott tűzijáték véletlen fel-
gyulása által szenvedett sebei következté-
ben 23 éves korában meghalt.

A nádori tisztség a királyi felség után
első méltóság volt a hazában, kapocs volt a
korona és nép, közbenjáró a nemzet s kor-
mány között, a törvényalkotó és végrehajtó
hatalom első rugonya; a nádor volt az alkot-
mány öre sakkor még a nemzeti had vezére is.
Számos körülmény kíváncsi tette, hogy e
magas tiszti polcot ismét a királyi család egy
tagja foglalja el. Ferencz király, megelőzve

örömmilatkozatai között az ünnepélyesen
kivilágított Buda várába.

Az ifjú kir. helytartó az első évet inkább
ernyedetlen tanulással töltötte Budán, mint
kormányzással. A magyar törvény- és köz-
jogban, a legjobb tanárok vezérlete mellett,
rövid idő alatt nagy elméleti és gyakorlati
haladást tett. Későbbi éveiben őt tartották
Magyarország első jogtudósának. E mellett
a hűség és ragaszkodás a magyar nemzet
alkotmányos jogai iránt mindinkább erős
gyökereket vert szívében. Az 1796-i ország-
gyűlésen november 12-kén gr.
Batthyány József bíbornok és
primás indítványára az ország
rendi közakarratt kikiáltották
nádornak, kijelentvén egysze-
rű, hogy a kijelöltek neveit
rejtő királyi levelet felbontat-
lanul visszaadják s „a közke-
vességű főherczegnek közakarattal
kívánják nádorrá választani,
a nélkül, hogy innen akár a
felségnek kijelölési, akár a
nemzetnek szabadválasztási jo-
gára legkisebb rövidség és sé-
relem háromolhassék.“

Nem lehet itt szándékunk,
ez eseménydus hosszú életpálya
történetét terjedelmesebben vá-
zolni. Erre nézve a fentemlített
kimerítőleg és jelesen írt élet-
rajz nyújthat olvasóinknak bő
kártyolást; mi legfeljebb a leg-
főbb mozzanatok chronologiai
érintésére szorítkozhatunk.

Az 1796-i országgyűlésen a
francia háboru által szoronga-
tott királynak az ujonczozási és
élelmezési gazdag ajánlatokon
kívül, a nemesség személyes
fegyverre kelését (insurrectiót)
is felajánlották. Ezen nemesi
összes had 1797. apr. 8-kán
a nádornak, mint az ország tör-
vényes főkapitányának vezér-
lete alá bízott. A nemesség

a nemzet kíváncsiának nyilatkozását, addig
is, míg erre alkalom nyílnék, a nagy remé-
nyű fiatal József főherczeget nevezte ki 1795.
júl. 19-én Magyarország kir. helytartójává,
ki szept. 19-én érkezett meg nagyszámú
nemesi banderiumtól kísértetve, a nép zajos

csaknem az egész évben szüntelen fegyver-
ben állott s a két dunai kerület hadai Szom-
bathely vidékén egy táborba egyesültek, me-
lyet a nádor gyakran megszemlélvén, vele
rendes hadigyakorlatokat tartatott. A campo-
formioi béke megkötése után a nemesi ha-

JÓZSEF FŐHERCZEG NÁDOR.

*) Lásd azon diákiadás művét, mely legközelebb
jelent meg ily címmel: „Nádor-emlék.“ József cs. k. fő-
herczeg, M. O. felszázados nádorának élete. Írta „Horváth
Mihály.“ — Kiadta Heckenast G.

dek ismét feloszlatlak, de e szemlei utazások az ország különböző részében alkalmul szolgáltak a nádornak az országot s népét közelebből megismerni.

1799 elején József nádor Pál orosz cár leánya, Alexandra Paulovna nagyhercegnő kezét kérte meg, s miután márt. 3-án Pétervárott magának személyesen eljegyezte, a közbejött háború miatt csak okt. 30-án léphetett vele házasságra. Az ifjú kellemdus nádornét, kit ekkor fényes magyar öltözet díszített, 1800. febr. 1-én hozta be nagy ünnepélylyel Budára.

1800. szeptemberben ismét fegyverre kelt a magyar nemesség a nádorfőkapitány vezérlete alatt, s azt a király ezuttal a csász. székvaros védelmére, Laxenburg tájára rendelte. A sereg harcvezényének azonban ismét békekötés vetett véget. Nem sokára nagy családi szomorúság érte a nádort, midőn szeretett neje, 1801. márt. 16-án, nehézségek következtében meghalt. Fájdalmainak egyhite végett a nádor az ország egyes részeiben s a birodalom távolabb tartományában tett utazások által keresett szórakozást. Ekkor látogatta meg gróf Festetics György kesztelyi Georgikonát is, s hogy a hazai földművelés felvirágzása iránti érdeklődését bemutassa, egy szántóföldön zene- s énekszó harsogása közben egy barázdát vont azon ekével, melyet mai napig erekléként őriznek a kesztelyi uradalomban.

Az 1802-i ingerült és zajos országgyűlésben a nádornak igen nehéz állása volt. De éles esztét és ügyes tapintatát már akkor ismerte az országgyűlés volt próbaköve az ifjú nádor politikai tapintatának és hazafiúi érzetének; s alapja a nemzet részéről később tanusított bizalomnak. 1803-ban ő mozdította elő a Sárvíz szabályozását, ő nyitotta meg a gr. Széchenyi Ferenc által alapított országos könyvtárt, pénz- és régiségyűjteményt, melyet később valódi nemzeti muzeummá szélesített ki.

1805-ben ismét háborúval fenyegette a birodalmat Napoleon. Okt. 13-ra országgyűlés hívatott össze Pozsonyba. Az ellenség gyorsan haladt előre Bécs felé, és a nádor egy lelkesítő beszédre, egy időre félretevéen panaszaikat és sérelmeiket, a rendek újra megajánlották a nemesség fegyverre kelését. Ez leginkább a nádor közbenjáró és csillapító hatásának volt tulajdonítható. — A francziák Bécsét bevették, s Napoleon Schönbrunnban tartotta főhadiszállását. A király, mielőtt elhagyta volna székvarosát, Magyarország kormányát teljhatalommal József nádorra ruházta, ki nagyobb biztossággal végeztet Budáról a koronát Munkácsra; a helytartó tanács és kamara pénztárait, kincseit, főbb irományait Eszékre vitette. Egyes franczia csapatok egész Pozsonyig nyomultak s Napoleon nov. 26-án külön kiáltványt bocsátott a magyar nemzethez, de e csábítás sem a főherceg, sem a magyarok hűségét nem volt képes megingatni. A nemesi hadkettőzetet erővel fegyverkezett, azonban Napoleon az Auszterlitz melletti csata következtében ismét megkötötte a békét.

A bekövetkezett időkben a nádor mindinkább nagyobbodó tevékenységet fejtett ki s hatása a magyar nemzet politikai és általános művelődési érdekeire mindig terjedtebb lett, — a miről jövő alkalmommal.

(Folyt. köv.)

Kölsey sírja felett *).

Borult le lelkem, szentelt fájdalomban,
Mint czipruság — a sírhalom felett,
S csókd meg égő áhitattal ottan
— Csókd meg a legkisebb porszemét! —

* Mondatott Csekében, 1862. május 18-án.

Kit altat ott, e tört szobornak halma,
Hogy messze földről lát zarándokot? —
Ne kérd, ne kérd! — egy nemzetnek siralma
Beszéli, hogy „Kölsey nyugszik ott!”

... Homér s Demoszthen egy alakba forrva
Aluszsa ott a pornak éjlejt, —
Ki most beszélve, és majdan dalolva
Egy szük jelenben századoknak élt. —

Ott látod őt, — a szellem-harcz vezérét —
Ha mult időkbe néz tetinteted, —
Mint pelikán itatva drága vérért: —
A meg nem értett égi szellemet. —

Ott látod őt élő a küzelemben,
Mely Hunniának jobb jövőt akar, —
Hogy benn és künn a ócsárló szemekben
Nagy legyen ismét, mint volt, a magyar. —

S ha mult időknek gondját elfelejtve,
Erinti lelked a sötét jelen, —
Mint hulló lomb, mint sors haragja vert le —
— Előted ismét, ismét megjelen. —

És látod őt a zajgó tengerárban
Vezetni a hon mentő csónakát, —
S hallod, midőn a küzelem zajában
Szent Hymnuszával Istenhez kiált. —

Ah, küzelemben mennyi év lefolyt már,
S a harcosok hányan vésztek el! —
— S a küzelemre újra küzelem vár...
A szenvedés csak rajtunk vesztetett! —

Mikor, mikor lesz, hogy multat s jövődöt
Megbűnhődött immár ég árva nép? —
S mit álomképpül kínos éjeken szótt:
A honszabadság templomába lép? —

Te láttad e kort, oh dicőző dicője! —
Hisz ott is élt munkálva szellemed!...
Profétaként küldött a sors előre,
Készíteni e jobb korhoz nemzetet! —

Ah, vissza — visszazeng felénk az eszme,
A honnak szentelt csarnok boltírói, —
Mit istenajkáról elflyelt, leve
Lángszellemed, mint szikrát szerteszórt. —

És visszazeng szíved varázs zenéje:
Magasban szárnyaló költészeted, —
S mi égő vágygyal röpkedünk feléje,
Hogy tőle nyerjünk újabb életet. —

Velünk vagy... és jösz a jövőbe is te...
Tied küzelemünk, s küzelem miénk, —
S ha majd az eszme meg lesz testestíve: —
Együtt nyertük, mit harc-díjúl nyerünk. —

Csak zengjed, zengjed szellemajkaidal
Szerette néped szentelt Hymnusát, —
S zászló gyanánt lengvén fölöttünk a dal,
Bátran vivandjuk az izzó túsát! —

Borult le lelkem szentelt fájdalomban, —
Mint czipruság — a sírhalom felett, —
S csókd meg égő áhitattal ottan
— Csókd meg a legkisebb porszemét! —

Ilyés Balint.

A kortes-világ eredete.

(Novella.)

Irta Pálffy Albert.

(Folytatás.)

V.

Vasárnap volt. Hétfőre közgyűlés volt hirdető a megyében, s egyszerre elterjedt a hír, hogy a méltóságos főispán, a ki beigtatása óta nem látta Békést, váratlanul megérkezett, rögtön tanácsot is tartott az urakkal, s kinyilatkoztatta, hogy minden igaz magyar, a ki hazáját és királyát hiven szereti, épen most legfőbb kötelességének tartsa arra törekedni, hogy ezen nemes vármegye eddigi tántoríthatlan hűségét újra bebizonyítva, a pozsonyi országgyűlésre küldött követeknek utasításul adja, hogy az utolsó csepp véréig harcöljanak azon vármegyék ellen, melyek a jobbágyság felszabadítását, s más ily, egyenesen revolúciósra

vezető indítványokkal háborgatják az országot nyugodalmát.

Ugyane nap reggelén a „korona“ vendéglő udvarára egyik könnyű kocsi a másik után hajtott be, s mindegyikéről néhány rongyos, de azért elbizakodott, hetyke és igen elvált falusi köznemes szállott le. A vendéglő legszebb szobájában egy aradmegeyi ur tartott szállást, a ki tán épen most adván el temett gyapuját vagy egész sertésnyáját, csakugy szórta a bankótákat. A vendéglő a nagy ivóterembe gyűjtötte az érkezteteket, s mindent asztalra rakott, a mi csak konyhájából, éléskamarájából, pinczejéből, vagy hetivásárról előkerülhetett. A vendégek külseje épen nem volt bizalomra gerjesztő. Ilyen megviselt hadat ritkán lehetett együtt látni. Mintha gunyt akart volna valaki tűzni a testileg lelkileg megromlott emberiségből, úgy szedte össze rakásra azokat, a kiket különben a jólétnek örömdő Békés megyében inkább a nép legalsó sörpédékének lehetett volna tartani.

Ámde ez a sok megbukott csaplár, elcsapott megyei pandur, részeges kántor, szőlőművelés miatt tönkrement cizmadiák, s más ily renyhe naplopó, a megyében szét-szórt nemesség többségét képezte. Hozzájuk csatlakoztak Rencsik András vezetése alatt a gyulai mesteremberek közül mindazok, a kiknek nemessége (e szót „kutyaor“ értelemben véve) kérdése nem jöhetett, elkeződött az evés, ivás, tánczolás, kurjongatás, hogy téns Csopor Ferenc alispán, a ki csak féligmeddig hitte, mi készül a vármegyében, rémülten futott a vármegyeházára s fegyverre szolgált az ott tanyázkodó hajdukat és perzekutátorokat s megparancsolta, hogy készen álljanak, s halálíg oltalmazták Békés ősi praetoriumát, ha ama csöcselék netán valami gonosz szándékot forralna agyában.

A déli órákban a vendéglőben három-száz személyre terítették. Igaz, hogy szavazattal bíró nemesembert alig lehetett a megyében hatvan-hetven darabnál többet összeszerezni, de a kocsin hozott férfiak, apák, bátyák után hihetetlen gyorsasággal a feleségek és eladó lányok is begyalogoltak. A korszmáros már reggelire úgy jól tartotta őket turós csuszával és pörkölt birkahussal, hogy bátran várhatta, miszerint elkészített ebédje vastagát félretehetei vacsorára, de szörnyű bámulatra tapasztalnia kellett, mint fogy el öblös fazekainak, lábasainak, bögréinek és táljainak tartalma az utolsó morzsaig, s az étel inkább kevés volt, mint sok.

Épen fekete kávéval ültek a tekintetes karok és rendek, (mert így szólították a korteseket a megye teremén kívül is), a midőn a folyosón egyszerre ráhúzták a Szalontáról idehozott cigányok a talp alá való legujabb friss magyar nótát. A vendégek kirúgták maguk alól a székeket, az asztalt feldöntöttek, romjait az ajtón kivetették s megkezdtek a tánczot.

Csak néhány öreg és tisztessé ember maradt a kancsók kultusa mellett, s nagyokat isogatván, harsogva kiálták: „Junctim! junctim!” azért is junctim! halálíg is az utolsó csepp véréig mindig csak junctim!”

A jelenlevők, nem voltak kongresszusra összejött diplomaták; külsejükről ítélve, még egy megye tanácskozó testületébe sem illettek be. De miután mindnyájan ismerték az egész megyét, vagy legalább a néhány oda tévedt birtokos nemes család nevét, maguk is sejtették, hogy nem bizonyos Junctim nevű urat kellend első viczispánnak választaniok, különösen, miután a legutóbbi restauráció óta alig telt le tíz év: Békésben pedig, azon időben a főispán rendszeren ennyire

nyújtotta ki a törvény azon rendeletét, hogy a megyék három évre válaszzák meg tisztviselőiket. Mindamellett a junctim szó, nagy lelkesedést volt képes előidézni; az aradi hegyljáról hozott bor sem volt rossz s így a jó kedv élesztésére semmi sem hiányozhatott.

Délután öt óra után a társaság szaporodni kezdett. Sokan, a kik még reggel ova-tosságból nem mertek az új zászló alá feles-küdni, látván, hogy a két viczispán, főjegyző s táblabírák uraimék kétségbeesésükben a falhoz verik fejüket, s kezdték észrevenni, hogy a „korona“ ivószobájába oly párt gyűlt össze, mely holnap a közgyűlésen okvetlenül győzni fog: maguk is ácsaptak. Először egy pár helybeli prókátor ültette be az orrát, és üdvözlé az ősi szokás szerint vígan mulató hű nemességet. Ezen urak szívük vonzalmánál fogva eddig sem voltak czinkosai a pártnak, mely évek hossza alatt, ezen áldott földi megye nevét bitorlák, de keresetük s összeköttetések miatt tanácsosnak vé-lék a hallgatóságos belegegyezés politikájához folyamodni. Annál több örömet szerzett a társaságnak, a midőn a megye egyik külső járásának tiszteltbeli esküdtje is a szobába toppant, s felvette a fehér tollat, mely az új párt megkülönböztető jelét látszák hirdetni. A taps és rivalgás véget sem akart érni. De mi volt mind ez, ama magasztos jelenethez képest, a midőn az ajtó ismét megnyílt, és a középponti főszolgabíró, tekintetes és vitézlő Szupkay Péter főszolgabíró uram tört elő, kardosan, fehérhollas kucsmában, ki is ki-ragadván a hozzá legközelebb álló fickók kezéből a félig telt palackot, fenéki kiüríté, s a legharsányabb torokkal köszöntött fel a „junctim“ örökké tartandó életére!

A szolgabíró Árvából vagy Liptóból vette származását, később valamelyik 1822-ki komisszárius oldala mellett tett „hasznos szol-gálatokat“, de gyűlöletes levén a megyében, a hol csak lakott, mindenütt fejére gyujto-ták a házfődelet, míg végre kegyelmes ura a békési főispánhoz igazította oly hathatós aján-lattal, hogy itt tisztválasztás hiányában, addig surrogálták fölébb és fölébb, míg egy szép reggel, mint középponti főszolgabíró ebédre fel, s ezen állomásában igen meg is lépesedett.

A meglepő újság, hogy már Szupkay Péter is a fehérhollasokhoz pártolt, szájról szájra járta át az ivószoba vendégeit. Hét óra felé az aradi és bihari urak is a mulatók közé léptek, magukkal hozván az ifjú Aba-házy Miklóst, a kinél azon napokban, a doly-fős tisztartónak sárba pottyantatása miatt, népszerűbb ember nem létezhetett. Mindent összeszámítva, a „junctim“ ügye a holnap-i gyűlésben mintegy száz és néhány szava-zatra számíthatott. Elég volt ez akkor Békés-megyében, a hol a viczispán, s néhány elő-kelő táblabíró küldte Pozsonyba a követek-nek az utasításokat. Tudták, hogy a főispán ily körülmények között a főnforgó országos kérdést szavazatra fogja bocsátani, de így is a megyei harmincz tisztviselő, ama néhány velők tartó táblabíró s az urasági tiszték közül a nemes származásúak mindössze is csak felét képezhetik a tömegesen együtt tartó fehérhollas pártnak.

— Öcsém! — szól most egy paraszt telek-re jutott hajdani kurta kompossszeszor az ifjú Abaházy Miklóshoz, a ki épen az egybegyűlt hű nemesség fehérlőn legeltető szemét. — Ugy-e gyönyörű lányaink és menyecske-ink vannak! Annyi, mintha már ma megte-tünk volna esküdtnek, s ha kijősz a járásba, azt a lányt veheted feleségül, a melyik sze-mednek szádnak tetszeni fog.

— Köszönöm — felelé az ifjú meglehe-tősen egykedvűen s egy lépéssel tovább ment.

Mert utóvégre is, mint igaz hazafi és mélt ember, lelke mélyében nem lehetett meglegedve azzal, a mit most történni látott.

Szive, az akkori idők fogalmához képest még mindig valami igen költői és magasztos eszmét látott a nemességben. A két Kisfa-ludy költeményeiben a hős csak nemes lehe-tett. Ifjusági álma volt, ezen országot az akkori nemes osztály segítségével hozni vi-rágzásba. Azt hitte, hogy a haladást a doly-fős olygarchia s a megyékben uralkodó közép nemesi birtokosság gátolja, mely ellen a köznemesség demokráciáját akar a harc-mezőre vezérteni. Most azonban, a midőn éltében először látta eszméjét megtestesítve, s tapasztalnia kellett, mily étkelen had az, melyre reményeit építé, lehetlen volt el nem kedvetlenednie. Bizonyára sejtette, hogy nem ez lesz azon elem, mely a megiffjodás művében szövetséges serget hozhat a jó ha-zafiak számára. Jutott-e eszébe, hogy egy-kor ezen elerkölcstelenedett osztályt a vagyo-nosabb józan nép s a szorgalmas polgárság fogja felváltani? alig merjük feltenni. Negy-ven, ötven év előtt tán örült ujitónak nevez-ték volna az olyat, a ki a közdolgozokban nem nemesnek szavazatot adni kívánt volna.

Azonban a ki czelt akar érni, végre is, nem mellőzheti az egyedül sikeres eszközök megragadását. Az ország fel volt izgatva. Pozsonyban a kormánypárt minden erejét megfeszíté, hogy a rendek a királyi előter-jesztések tárgyalásához fogjanak, a szenve-dett sérelmek orvoslását pedig csak utóla-gosan sürgessék. Ez annyit tett volna, mint a kormányt diplomatie felhatalmazni, hogy sérthesse az alkotmányt, a törvényeket és a nemzet szabadságait kényekedve szerint: mert hiszen minden országgyűlés először az előterjesztett javaslatokat tárgyalja, meg-szavazza az adót és a katonai újonczokat, a midőn pedig a panaszok előadására kerülne a sor, szépen haza küldik.

A szabadelvű párt, fokonként kiszorítatva állásából, már csak ahhoz ragaszkod-hatott, hogy a sérelmeket legalább egyszerre tárgyalhassa a kir. előterjesztésekkel s a két tárgyat összekapcsolva együtt (junctim) küldhesse felsőbb helyekre. A főispánok egyenkint tündek el Pozsonyból s jöttek a megyébe, hogy befolyhassanak az utasítások készítésébe. Minden attól függött, hogy a megyék helyeslik-e a követek legutóbbi ha-tározatát? Ha a többség, akár érti, akár nem, a „junctim“ szót hangoztatja, marad az utasítás, s azzal a követek föntrathatják az alkotmánynak még létező rongyait, ellen-kező esetben az országgyűlés amolyan bécsi vörös frakkos Landtaggá válik, mely egy-szer gyűlt fel egy évben, míg felolvasták a parancsolatokat, s a jelenlevők hódolatteljes helyeslést rivalgván, dícsősegesen haza-mentek.

A „korona“ vendéglőbe összecsdített köznemesség, mint láttuk, már be volt ta-nítva a junctim szó kiáltására. Meg volt győződve, hogy ezzel menti meg a hazát. A mi csak annyiban volt igaz, hogy hallgatá-sával vagy ellenkező kiáltásával bizonyosan sirját ássa meg a szabadságnak.

Ugy volt határozva, hogy vacsora előtt zeneszó és zászlók lobogtatása közt fényes menetet tartanak a városban. A győzelmére biztos párt soha sem állhat ellen azon visz-kegének, hogy az ellenféllel egy kis csuf-ságot ne tűzzön. Szándékban volt, hogy az ismertebb „aulikus“ ok ablaka előtt három-szoros „junctim“-ot kiáltssanak. Az „aulikus“ ok később conservatívokként nevezék ma-gukat, míg végre a nemzet feltalálá igazi ne-vüket, a pecsovicz titulust. Oly szó ez, melynek eredete tudva van, de azért ethimo-

logiailag semmi értelemmel sem bír s mégis nincs magyar ember, a ki ne tudná, melyik fajta jó madarat kell e névvel illetni.

Este felé azonban oly hírek érkeztek, hogy a főispán s az alispán részéről a leg-nyanusabb készületek történnek. Voltak, a kik látták, hogy a megyeházához legközelebb eső korcsmába hordókkal szállítják a bort az uraság pinczéiből. Ugyanoda kosarakkal szállítják a sült csirkét, libát és pulykát. Nem lehetett-e tartani tőle, hogy az itt összecsdített szavazók, ráunván a birka-pörköltre, holnap át találjanak szökni a sok-kal uriasabb ebédre, a hol kenyér helyett hóféhér kalácsot adnak, a megszokott peca-nye helyett tán még fácszánt is találjanak elébe?

Szupkay Péter főszolgabíró váratlan ide-pártolása is elég gyanura szolgáltatott al-kalmat, főkép midőn tapasztalták, hogy ő tekintetessége mindig a szoba szögeit keresi, ott dugja össze fejét egyikkel másik-kal suttog és majd ilyen, majd amolyan tárgyra igen kétértelmű czélzásokat tesz.

Kezdték a vezetők észrevenni, hogy nem könnyű lesz ezen népet egész éjénát együtt-tani, ha pedig reggelig isznak, ugy lérsze-gednek, hogy utközben egyik a másik után dől be a pocsolóba. Arra, hogy a „tekintetes karokat és rendeket“ lefekvésre, alvása lehetett volna birni, semmi kilátás sem lehe-tett. Az az egy jó tulajdonsága megvolt a kortesnek, hogy szakadatlanul tudott inni, s az ingyen kosztból hatszor annyit felemész-tett, mint mások, a midőn saját asztala mel-lett költé el ebédjét.

Egyszerre hangos muzsikaszó zendül meg a távolból. A vezetők összenéznek, és kérdik egymástól: vajjon nem a főispán em-berei ezek? A zaj közeledett, s a kurjantások elárulák, hogy csakugyan ilyes valami lehet a dologban.

„A bihari és aradi urak azonnal hadi-tanácsot tartának, de csakhamar megnyug-vának azon értesítésre, hogy a mennyi köz-nemes él Békés megyében, mind egy lábíg itt van, s elhozták még a csonkajonka koldu-sokat is. De honnan teremthetett össze a főispán hirtelenében ennyi ismeretlen ne-mest? Talán csak nem hozott a zsebében, a kancelláriáról néhány száz armalis-levelet a parasztok számára, hogy hirtelen me-gnemesítsék őket, s hálából agyonveressék vele a junctim-ot? Ez egy kicsit drága mulatság volna, s a méltóságos uraság sem igen szeretné, ha jobbágyaiból egyszerre apró uracsokká válnának.

Felszólított tehát Rencsik András uramat, a ki az egész vármegyében minden embert ismert, szemlélné ki, mi történik az utcán, s miféle csöcselék az, mely zajongani mer, a midőn tekintetes nemes Békés megye karai-nak és rendinek nagy többsége ugy együtt van, hogy szám tekintetében akár még ma hozhatna határozatot.

(Folyt. köv.)

Gróf Sándor Mórész lovas kaland-jaiból.

A legderekabb magyar lovas életéből egy kalandos jelenet képet elevenítjük föl. Olva-sóink, sőt az egész nagy magyar közönség előtt nem ismeretlen gróf Sándor Mórésznek, a vak-merő lovasnak neve, ki páratlan lovaglásával a legnagyobb mértékben s dönthetetlenül bebizonyi-totta, hogy csakugyan lóra temett nemzet a magyar.

Azon vakmerő lovagkalandoknak, melyeket gróf Sándor, többnyire saját maga által idomí-tott lovain véghezvitt, páriát idegen földeken is hiában keressük, mert sehol sem találjuk meg. Több mint háromszáz olyan kalandja volt, me-lyek mindegyikéhez rendkívüli bátorság, pá-ratlan ügyesség, de egyszerűségi ritka szerenese

is kellett, hogy életközvetéssel járó vakmerő lovagkíséreteiből mindannyiszor megmeneküljön.

Alig mult egy éve, hogy egész hosszu sorát adtak azon kalandoknak melyekre a vakmerő lovag vállalkozott. Bizonyosan sokan emlékeznek még rá, mint lovagolt keresztül a Dunán, midőn azon már a jég megindult, s midőn már-már elérte a budai partot, megfordítá kedvenc „Tatár” nevű lova kantárszárát, s a zajló folyamot úgy jött Pestre vissza. Egyik nevezetes ugratását, a mint az egykori Nagy-hid-utca szögletén egy kocsit, melybe három ló volt fogva, Tatárjával átugratott, képen is látták már ábrázolva lapunkban olvasóink, valamint azt a jelenetet is, midőn a budai várleposózetén lóháton lenyargalt: azért a jeleneteket leírását sem ismételtük, hanem egy kevésbé ismeretes lovaskaland képét mutatjuk be, mely a vakmerő lovagnak könnyen életébe kerülhetett volna.

A gróf épen külföldi utjáról tért vissza, midőn Bián fekvő birtokán, Gonosz nevű lovát, melyet maga idomított, hosszu tívollé alatt egészen elkapattak, s a makrancos paripával senki se hogy sem boldogult. — Gróf Sándor híres volt arról, hogy nem akadt oly szilajmél, melyre ha fölkapott, meg ne szelidette volna. Az elszilajodott Gonoszt is rendre akarta egy kisé tanítani. — Hátára pattant, de a ló nem mozdult. A lovások ostorcsapásokkal indították meg, de ekkor annyira neki vadult, hogy egész dühvel rohant ki a biái kastély kapuján, s árkon bokron át repült lovagjával együtt. Először is egy paraszt ház kapuját ugrotta keresztül s több keletesen át végre a szabadban gazdáját egy kőbányának vitte. A gróf hiában iparkodott a neki szilajodott állatot föltartóztatni; a gróf fejről az örült rohanásban már rég leesett a kalap; lovása, ki megszokta urának e furcsa kedvtöltéseit, sietett nyomába, míg egyszer látta, hogy ló és lovag a hegy-szakadékok közt 50 lábnyi mélységbe zuhant. Szerencsére valami porondos helyre estek a nélkül, hogy valamelyik megsérült volna. A ló folytatta rohanását, de a lovag a nyeregben maradt, s midőn egy pocsolány is keresztülhuzolta, a gróf látva hogy nem boldogul, egy fának neki nyargalt, s a fékezhetetlen szilaj mén eszméletlen rogyott alatta össze.

De nem fűzzük tovább e lovagkalandok leírását, melynek nem lenne se vége se hossza; csupán azt említtük meg, hogy gróf Sándor ép oly kitűnő volt a koci kormányzásában, mint a lovaglásban, s utolsó kalandja is kocsin érte. Négy évvel ezelőtt Bia mellett kocsozott, midőn négyes fogata mellett leütött a villám, s a meg-

riadt lovak a kocsit széjjel szórták, de a gróf baj nélkül menekült meg.

Hogy annyi merész vállalkozás sok bajába került, nagyon természetes. Ugy jegyezték föl róla, hogy csak térde kalácsa harminczszor ficzomodott ki. Gróf Sándor különben most is él, s jelenleg 61 éves, de most már nagyobb barátja a nyugalomnak.

A budai koronaörség gránátosai.

A magyar szent korona története a legnagyobb viszontagságokkal teljes. Évszázadok hozszoján során gyakran volt tárgya a legélesebb vágyaknak, szenvedélyeknek és villongásoknak, s innen történt, hogy különféle törvényes birtokosok és jogbírók kezeibe kerülvén, idő folytán igen sokszor változott tartózkodási helye is.

Hazánk újabb korszakában e nemzeti erejle-

palotájában örködött, híres szép gránátosai szintén végkép megszűntek: most az egész birodalomban már csak a budai palotaörségi gránátosok képezik e hajdan csupa válogatott legényekből állott, medvesüvegcses diadéma egyedüli maradványait. A külföldi hadseregek között is már csak Francia- s Angolországban találhatni medvesüvegcses gránátosokat.

A budapesti banderium.

Budapest ünnepélyes napjaiban, minőknek a közelebbi időkben Ő Felsége ismételt látogatásai alkalmával örvendettünk, a bevonulási környezet egyik legszebb s legfényesebb alkalmát a budapesti banderium díszes lovagcsapata képezte.

Hazánk régi történetében a banderium igen fontos szerepet játszik s eredetileg ez az ország védelmére alapított intézmény volt. Ez a XV-ik században érte el legnagyobb kifejlődését s ugyszólván virágzású korát, s ezen időben a banderialis hadsereg következő alkalmából állott:

1. A királyi banderium, melyet a király a korona jövedelméből tartott fenntartani s mely háboru idején háromszorosan s négyzeresen haladt meg a béke-időbeli létszámmal.

2. A magyar korona banderiumai, vagyis az ország zászlóinak hadcsapatai, kikhez az erdélyi vajda, a horvát bán s a székelek grófja is tartozott.

3. A királyi banderiuma, mely a királyi földbirtokai jövedelméből tartott fenn.

4. A főpók banderiumai, melyeket az érsekek, püspökök, káptalanok, apátok, prépostok stb. a papi tized jövedelméből állítottak ki.

5. A világi főurak egyes banderiumai.

6. A megyék

és 7. A kir. városok banderiumai. Magától értet, hogy e banderiumok mind lovas csapatok voltak, miután csupa nemesekből állottak; a gyalogsereg azon időben igen alárendelt szerepet foglalt el s többnyire ládszakkal s buzogányokkal felfegyverkezett alsóbb néposztályból, a világ minden részéből összegyűlekezett kalandorokból volt összeállítva.

Midőn később az állandó hadsereg eszméje hazánkban is mindinkább kifejtett, a banderialis intézmény jelentősége is alább szállott, s mint olyan, végre egészen elenyészett. Azonban a banderiumok emléke egészen el nem veszett, csak hogy a mit ma annak nevezünk, az nem szolgál többé honvédelmi céloknak, hanem inkább csak egyes országos ünnepélyek díszének emelésére alakul meg időszakonként egy-egy díszes banderialis csapat, s mondhatni, most már inkább

csak díszítésül, fényűzési czikknek tekinthető. Midőn a király, nádor vagy egyéb polgári s papi főméltóságok fogadtatására készülünk: akkor szoktak most egyes megyékben, városokban vagy helységekben a lóra termett fiatal legények díszes nemzeti öltözetben önkéntesen egy zászló alá összegyűlekezni, s miután illető tisztelgési szerepeket bevégezték, ismét a magánéletbe vonulnak vissza. Vannak, a kik azt hiszik, hogy ha majd a vasutak jobban elterjednek, a földbirtok teljes értékesítése bekövetkezik s az ipar és gyárügy nagyobb virágzásnak fog örvendeni, akkor Magyarországon ezen festői sajátsága szintén el fog enyészni s csak a történetírás és krónikák lapjaiba szorulni.

Ugy hiszszük, hogy ha ezen ohajtva várt idők bekövetkeznek is, Magyarországon e nemzeti sajátság még azután is, sok más ősi intézmény nyomával együtt, jó darabig fenn fogja magát tartani.

A budapesti banderium tagjai, kik a közelmúlt napokban is a király és királyné Ő Felségeik bevonulása alkalmával a kíséret egyik fő részét képezték, daltól külsőjeik és lovagias magatartásukkal méltán magukra vonták a közfigyelmet s megérdemlik, hogy emlékeket itt följegyezzük.

A mahagon- és berzsenyfa Amerikában.

(Eredeti közlés a „Vas. Ujság” számára.)

New-York, decz. 15-én 1865.

Tisztelt szerkesztő ur!

P. F. ur a Vas. Ujságban évekkel ezelőtt az Amerikában levő magyarok névjegyzékét volt szives közölni, melyben megemlítette, hogy Neme-gyei és László „fakereskedők Mexikóban.” Igenis. Miután É. Amerikában 6 évig, s Mexikóban 2 1/2 évig mérnökséggel kerestük kenyerünket, s láttuk, hogy abból tisztességesen élhetünk ugyan, de csak a jelenre keressük s nem a jövőre, a mérnökséggel keresett kevés pénzünkkel mahagon- és berzsenyfa-kereskedésbe vágunk

A mahagonfa (Swietenia mahagoni) forró égáji növény. A legfinomabb legrágóbb terem Santo Domingóban; ehhez finomságra legközelebb áll a cubai, s ehhez a tabascoi Mexikóban, hol én a kereskedést 5 1/2 évig űztem. A mahagonfa vize-nyős lapályokon, a tenger szélénél csak néhány lábmal terem s ritkán 50 lábmal magasabban; de ott is iszapos völgyekben. A mahagonfa az őserdők királya; roppant nagy, lombos koronája még a toronymagasságu palmafákhoz is fölül-emelkedik, s 16—20 láb átmérőjű s 40—60 láb magas dereka tiszteletré, bámulatra ragadja az

hogy ezen fát csoportosan kaphatják, felkutatják, s miután több százakra menő fát fedeztek föl mintegy 1/4 n. mérőföldnyi téren, az általuk már ismert fakereskedőkhöz mennek s azzal szerződést csinálnak. A szerződésben kikötetik, hogy a fát hány tonna fát hol s mikor fog átadni s ezen átadások mindig oly helyeken történnek, honnan a fát kevés idővel s munkával a hajónak át lehet adni, azaz folyóban vagy tengerparton. Kitérés-képen megemlítem, hogy a mexikói mahagonfa a vízben egy keveset uszik, mintegy 10—15 század-része a fa vastagságának a vízből kivan, bárha

vannak oly darabok is, melyek a víznél nehezebbek. Ezért a mahagonfa a hajóknak mindig uszva, tutajokban adatik át. A szerződés szerint rendezen a fadarabok szélessége s vastagsága 18 hüvelyknél, s hossza 12 lábál kevesebb nem lehet, s egy tonnának vagyis 40 köb-lábának ára 12—15 dollár. Ha fölteszem, a szerződő magát 4000 tonna átadására kötelezte le, hogy 6 át adthassa, nagy előleges kiadásokat kell tennie, u. m.: fákat kell a kormánytól vagy magánbirtokosoktól vennie (mely a kormánytól egy-egy fáért fél dollárt, s magánbirtokosoktól két s három anynyit), fafaragó-, ökrész, utcsináló, élelemhordó s több efféle szolgálkat vagy béreseket, ökröket, favágó-, faragó- s vontató-eszközöket kell beszereznie, az általa alkalmazott felügyelőket s szolgálkat kell élelmeznie, fizetnie, még mielőtt a fát átadhatná. Ezért rendezen a szerződés aláírásakor a kereskedőnek a szerződött fa árának legalább egy harmadát előlegezni kell, s a más két harmadát havonként egyenlő részletekben az átadás határidejéig. S így a kereskedő, ki 4000 tonnára csinál szerződést, mielőtt azt átveszi, már 40—50 ezer dollárt kiad előlegezésül.

S kérdi ön talán, hogy mi biztosítékra ad ki oly roppant összeget? A szerződésben mindkét szerződő félnek minden jelenlegi s jövő birtoka le van kötve zálogul; de minthogy a mexikói szerződők nagy részének a birtoka, a szerződés csinálásakor egy pár ezer dollárt is alig ér, a biztosí-

A budai koronaörség gránátosai.

A budapesti banderium.

1859-ben. — De bocsásson meg ön czélmától eltérésemért; nem magamról akarok én beszélni, hanem az ön becses lapja olvasóit a mahagon- és berzsenyfa hazájokban az őserdőkben s azoknak kezelése módjával akarom megismertetni.*

* Örvendünk, hogy tisztelt hazánkfa érdekes körleményeivel e lapok hasábjain újra találkozhatunk. Olvasóink bizonyosan élénken emlékeznek még László Károly ur becses mexikói leveleire, melyek néhány évvel ezelőtt a Vas. Ujságban sürűben jelentek meg, s ugyszintén azon nagy értéki mahagonfa-küldeményre, mely most az akadémiai palota nagy termének butorzatát díszíti.

Szerk.

fa törzse a földszinen fölül 6—8 lábmal kezdőd-vén, midőn a fát le akarják vágni, előbb 5—6 láb magas állást csinálnak körülte, hogy a fát a gyökereken fölül vágassák le.

A mahagonfa-vágás és hajóhoz szállítás ekkép történik. Mahagonfát kifaragva, hajóra rakásra készen venni nem igen lehet, mert ezen munka sok ezreknek befektetését igényli, melylyel azok, kik a mahagonfát faragni s eladni szokták, nem bírnak. hanem az ekkép szerezhető. Azon mexikóiak, kik mahagonfát akarnak faragni s eladni, az őserdőknek azon részét, melyben gyanítják,

ték kevésbé ér többet semminél. Pedig Mexikóban a szerződő bukása könnyen történhetik, mert ott átalános rossz szokás, nemzeti nyavalya: a pénzre kártyázás. Magán- és közházakban, sőt a piacon felütött sátorokban nyilvánosan játszóznak a házár „Monte”-t, éjjel és nappal, hétköznapon, vasárnapon és ünnepnapon még jobban. Asszonyok, leányok s kis fiúk vesznek abban részt és oktatást. A mahagonfa-szerződő, az előlegezett pénzzel sebezében, a benne lakó ördög kísértésének ellen nem állhatván a „Monte”-asztalhoz ül, s lehet, hogy onnan oly szegényen kel fel, mint a

milyen volt, mikor a kereskedőhöz ment szerződési szándékkal. Ennek aztán természetes következménye, hogy elég munkást nem lehet a munkára, elég ökröt nem vehet a vontatásra s a munka lassan halad, a határidő eljő s a szerződött mennyiségnek talán felét sem képes átadni s a kereskedő kénytelen neki újra többet előlegezni, hogy adóssága megadására azt képessé tegye, s azt újra veszélyezteti a kereskedő. A kereskedők rendszeresen el vannak arra késztelve, hogy az előlegezett összegnek 12 századrészét elvesztik.

A szerződő favágó pénzt kapván előre, a kormánytól az általa kiszemelt s pontosan leírt helyen bizonyos számú mahagonfát vesz, s ugyanazon helyre a kormány másnak favágási jogot nem ad el, ha csak a későbbi vevő be nem bizonyítja, hogy azon a helyen sokkal több fa van, mint az első megvásárlott, s ekkor is csak, miután az első az öt illett számot levágta. Biztosítván ekkép a fát a szerződő, most már „mozo“-kat szerez, ökröket, eszközöket s élelmi szereket vásárol s a mozókkal, a vágáshoz oly közel, mint a hely színe megengedi, kunyhókat, mondhatnám félézereket, szóval tanyát csináltat az ott helyben kapható fákból, vastag nádakból s pálmalevelekből. Azután decemberben elkezdik a fát vágni és faragni. A száraz évszakban, az az apriltól szeptemberig e faragott mahagonfaragat szárazon vontatják az emelkedettebb helyekről a lapályokba és patakokba, azután október és novemberben, midőn a lapályokat 2-4 láb mély víz borítja, az ott levő darabokat usztatják s vontatják ki a folyóba, vagy a tengerpartra, s a midőn ezen munkában a szegény „mozo“-k egész napon s napokon át nyakig járnak a vízben és posványban. Ezért, és azért is, mert a levegő ezen víz-elöntött, lapályos, sűrű erdőben nem egészséges, a hidegláz a „mozo“-k között nagyon uralkodik s megcsik gyakran, hogy azok 1/4-része beteg.

Itt helyén lesz megemlítenem, hogy ezen sző „mozo“-tulajdonképen szolgát jelent, de Mexikóban az alatt olyan szolgát értenek, ki eladósodott s kénytelen dolgozni annak, a kinek adós, bizonyos bérért, míg adósságát le nem tisztázza vagy helyette azt valaki ki nem fizeti. Ezek tehát szelíd értelemben vett rabszolgák. Ha elsőöknök, urok öket bárhol elfogathatja s visszavitheti, miben őt az előjárók segítik. Ha az embernek ily „mozo“-kra van szüksége, azokat könnyen kaphatja, mert minduntalan látja az ember azokat háziról házra járni elbocsátó levéllel kezükben, melyben ki van téve, hogy ők mennyivel adósok, és hogy a ki ezen összeget az urak kezébe leteszi, azokat szolgájává fogadhatja. Meg kell itt jegyeztem három dolgot: egy az, hogy ha a „mozo“-t gazdája útlegelével bűnteti s a „mozo“-t feladja: minden esetért 20 dollár bírsággal büntetik; a másik, hogy ha a mozo-nak bármi okból nem tetszik gazdájával maradni, elbocsátó levéllet kérheti s azt az urának ki kell adni, 3-7 napi határidővel tüve neki a pénz lefizetésére; 3-dik az, hogy csak a férj levén adós, a gazda nem kötelezheti annak se nejét se gyermekeit semmi munkára, s még kevésbé adhatja azokat el bar-mokként, mint csak néhány évvel ezelőtt történt az é-amerikai rabszolgatartó státusokban. Ezen mozo-rendszert Mexikóban a szükség tartatja fenn; mert az egyetlen kézmunkás nép ott az indian, s ez rendkívül lomha, dologkerülő faj, úgy hogy azokat, kik nem adósok, napzámosokul állandó időre bármi fizetésre sem kaphatná meg az ember. De szerencsére adósságba könnyelműen esnek, sőt azt néha készakarva teszik, hogy mozókká legyenek s ekkép a katonaság alól mentek legyenek. S különös az, hogy miután már mozó, úgy dolgoznak mint a marha, s élelmezésük csaknem kevesebbet kerül, mint a marháké.

A mozó fizetése a munka minősége szerint, melyre képesek, különböz. Közöséges házkörüli s tanyai munkásoknak rendszeren 8-9 dollárt adnak egy hónapra s ebből kell tartania s ruháznia magát s családját, ha van. Favágók és kereskedők az 6 mozóknak 5-8 dollárt adnak havonként s élelmi szereket, melyek hetenkint adatnak ki s ebből állnak: Egy nős és egy nőten mozóknak (mert minden nős mozo tartozik egy nőten élelmezni) 7 font szárított marhahús; 7 font paszuly; 3 font rizs; 140 cső tengeri; 2 font só 3 hétre, s egy szakasztokosárnyi messzőr. Ha ezeken kívül valami egyébre van szükségük, p. o. cukorra, kakaóra, szappanra, öltözéki anyagokra, kelmékre vagy pálinkára, ha faluhoz közel laknak, arra a gazda nekik pénzt ad rovásukra; ha pedig az erdőben falutól távol laknak, rendszeren a gazda tart a mozó számára minden nekik szükséges

dolgokat, azaz egy kis boltot, honnan azok rovására vehetnek, a mire szükségük van. A mozó adósságukat rendszeren feljebb feljebb emelik s így holtig, vagy elaggrásig, vagy elnyomorodásig szolgák maradnak.

A mozó már hajnalban felbresztetnek a felügyelők által; valami meleg reggelit isznak és esznek, tarisznyájukba vetnek egy levélbe burkolt 2 itezés fazék nagyságú „poszót“-gömböt*), egy pár iteze ivóvizet kobakban, és a soha el nem maradható „jicara“-t**), s a nap feljötte előtt már munkában vannak. Ha napközben a mozo megéhezik vagy szomjazik, egy maroknyi poszót a jicará-jába töltött vízben szétmariccol s azt gyomrába üríti. Ez italul és étellül szolgál estig, midőn a tanyára érve, meleg vacsorához telepedik le. — A száraz évszakban az erdőben kevés szunyog van, de az esős évszakban, azaz augusztustól január végeig annyi a szunyog az erdőben, hogy a faragók csak úgy képesek dolgozni, ha a fadarab körül, melyet faragnak, füstölő tüzeket raknak. — Bármi sanyaru és nyomorultnak tesz az erdőben ezen élet, ha látja az ember, hogy este a munkáról hazatérő mozó, miután vacsoráját elköltözték, mily jó kedvvel gitározni, dalolni, táncolni, ujongni, tréfálkozni, el kell hinnünk, hogy azok boldogok, megelégedettek.

A mahagont illetőleg még csak azt mondok el, hogy a négy lapra faragott 1/2-5 tonnás darabokat mikép vontatják ki az erdőből a folyó-vagy tengerpartra, néha egy n. mérőldnyi messzeségre is. — Mint fentebb mondtam, a faragók a rengeteg erdőben oly helyeket kutatnak fel, hol mahagonfa csoportokban van, habár ezen csoportok egymástól kissé elszórtva vannak is. Ezen csoportok közül az erdőben (mely kivétel nélkül oly sűrű, hogy abban sem marha, sem ember vágott út nélkül nem járhat) egy 12-18 láb széles fűtat tisztítanak azon helyhez, hol a fa átadandó. Azután minden csoporttól egy másodrendű utat nyitnak a fűtába; s minden darab faragott fától egy keskeny utat nyitnak a másodrendű utba. Ezen utakat pálmalevéllel borítják be, mely, mikor száraz, oly sikos mint a hó. Midőn a fadarabot vontatni akarják, annak egyik végét a „lagarto“-ra*) teszik és láncolják, s ugyanazon lánczál fogva 2-8 pár ökörel vontatják a fadarab nagyságához képest. Mexikó más részeiben a vontató-utakat nem pálmalevelekkel fedik be, hanem azon keresztűl nyersfahasángok tesznek 3 lábnyi távra egymástól. De ezek csak addig célszerűek, míg nyerse, nyálkások, s akkor is minduntalan kell őket helyekre visszarakogatni és frisséket felváltani. Megkísértették mások, megkísértették mi is 8-10 láb átmérőjű, széles talpu pár kerekeken szállítani a fadarabokat; de ezen járműből sima és kemény ut kívántatik, mit az iszapos, sok helyen mocsáros erdőben, hol a mahagonfa terem, lehetlen csinálni, még nagy költséggel sem. Ezért a mahagonfa-vágók ekkor az első mód, mint legelőcsöb és legjobb mellett maradtak.

Most áttekint a berzenyfa-vágásra és kezelésre. A berzenyfa (Hoematoxylon Campechianum) legjobb faja s a legnagyobb mennyiségben terem Mexikónak Campeche és Tabasco nevű státusában a mexikói öbölben. Ott egész erdők léteznek berzenyfaból, s bár évenként több százezer mázsát levágnak s külföldre szállítanak, az kifogyhatlan, mert magától lehulló magváról nagyon szaporodik s 14-20 év alatt már levágható nagyságu. A berzenyfa lapályos, mosáros helyeken terem, kevéssel magasabban a tenger színe fölött; bokrosan nő, mint a moggyorófa, s csak oly magaságu mint ez; dereka girbe-gurba s nem gömbölyű, hanem igen rendetlen. Minthogy ennek a vágására s kezelésére nagy töképenz nem kívántatik, ezt gazdagok és szegények szokták vágni szerződésre és készpénzért eladásra. Ez is, mint a mahagonfa, vagy kormány- vagy magánbirtokon van. Ha valaki a kormánybirtokon akar vágni berzenyfat, folyamodik a kormányhoz szabada-

lomért, leírván a helyet, a hol akar vágni, és kitévén a fajszámot, melylyel akar dolgozni s minden fejszére egy évre fizet 12 dollárt, tekintet nélkül arra, hogy azzal mennyit bír vágni.

Ennek vágása is mozókkal történik ekképen. A száraz évszakban, márciustól augusztusig, midőn az erdőben mindenfelé járhatnak száraz lábbal, a fát levágják, 5 láb hosszú hasábokra darabolják s oly helyekre hordják rakásra, hova a vízadás az esős évszakban elér. Szeptember, október és november hónapokban azon helyeket, hol azelőtt száraz lábbal jártak, 2-3 láb mély víz borítja; ekkor két csolnakon (melyek egy darab mahagon- vagy cedrusfából vannak kifaragva, mint a magyarhoni „lélekvesztő“-k), melyek 15-20 mázsát bírnak, a hasábokat a vízkiöntésen, ereken, patakokon a folyóba kiviszik s annak a partján nagy halmokba rakják. Miután a levágott fa mind ott van, annak faragásához kezdenek. A berzenyának a héján belül 1/3-1/2 hüv. vastag fehér rétege van s csak ezen belül van a festő fa; azért, hogy haszontalan fűtélvél ne fizetessék s a fa fehér része annak becsét, árát ne rontsa, azt arról egészen lefaragják, még a horpadásokból és lyukakból is kivisik; azután az ekkép megtisztított fát betakarva tartják az által-vagy eladásig, hogy azt a napról, szélről és esőtől védjék, mert ezek, kivált a két első, annak színet a külsején kiviszik s a fa becsét rontják. Az ekkép megtisztított berzenyának tonnájá Mexikóban az első kézből 15-20 ft. o. p., s Angol-honban 60-90 ft. o. p. — A nyugat-indiai s közép-amerikai berzenyfa sokkal alábbvaló s alig fele értékű.

László Károly.

Mult századbeli magyar hősök.

16. B. Ocskay József.

Ocskai báró Ocskay József, tábornok, nemzetségi ősi birtokán Ocska helységben született 1740-ben. A hadi pályára készülvén, a bécsi-újhe-lyi akademiában neveltetett, és mint 18 éves ifjú a 2-ik számú magyar gyalog-ezredbe lépett zászlósnak. Ezen ezredben 30 évi szolgálata alatt ezredességre és parancsnokságra emelkedett. A hétéves háborúban főhadnagy; a bajor trónörökösödési harcban századosi rangot nyert. 1782-ben őrnagy, a török háború elején már alezredes volt. Ez utóbbiban, főleg Novinál mutatta ki Ocskay kitűnő vitézségét. E vár ostromseregének fődjéhez 3 zászlóaljja a meszinováci hegyen egy nyílt sáncz és két redout védelmezésével bízott meg. E sánczokra szept. 20-án (1788.) a Blagoinál Chyhaja baba alatt táborozó 6000 törökből álló csapat rendkívül heves támadást intézett. Négy-szer ismétlé a rohamot, mindig sikerrel; Ocskay vitézeivel négy óra hosszat állotta ki a tulnyomó ellenség tüzes támadásait, és végre vissza is verte. Ugyane helyen az okt. 3-ki ostrom alkalmával a baloldali hadosztály vezénylére a vízbázisa ellen, és első volt, ki arra felépített, és azt nem csak megtartá, hanem arra egy ágyut is fölhelyeztetett, és ekképen az elfoglalt ponton az ellenség újra megerősödését véglegesen megátálta. Ez eredmény a további szerencsés hadművelethez nézve oly nagy horderejű volt, hogy Ocskay jutalmul a lovageresztet nyerte és ezredessé emeltetett. 1790-ben bárósággal adományoztatott, és Berbir és Belgrad ostromaiban vett részt, 1793-ban a rajnai hadsereghez ment. Itt okt. 26-án a testőr zászlóaljja a Lauterburgi vonal elfoglalásánál és Wanzenu bevétele-nél oly dicső eredményt vezényelte, hogy érte tábornokságra érdemesítették. Azonban az 1797. évi hadjárat elhomályosítá hősiünk érdemes szolgálatait: a hadsereg visszavonulása alkalmával a tarvisi fontos pontnak kora odahagyása kegyelemvesztésbe hozta őt a császári fővezérnek, melynek folytán nyugalmába helyezteték. Meghalt a Bánságban, Dubován 1805. évi decz. 8-kán.

17. Piacsek Károly.

Piacsek Károly Kristóf, tábornok, magyar nemcs nemzetségből származott. Születési helye Klobusicz Trencsénvármegyében, hol 1749-ben jött a világra. Kora 19. évében kadetképen a 9-ik számú huszárezredbe lépett, hol 25 évi szolgálattal folytán bátorsága és kitűnő szolgálatai által ezredességre és ezredparancsnokságra emelkedett. A bajor örökösödési harcban mint százados, a török háborúban mint őrnagy vett részt. Ez utóbbiban és a francziák elleni hadjáratban különösen merészsége és határozottsága által tette magát

nevezetessé. 1788-ban Moldvaországban a hadseregnél volt ezredével és aug. 16 kán parancsot kapott, hogy 50 huszárral a Tabor ellen előnyomul hateraz főnyi török hadtestre figyeljen. A Schischia folyam völgyében pillantá meg az ellenség hadmenetét. Hogy Strojestinnal, hol Splényi altábornagy hadosztályával állott, — összekötötték fentartta, Piacsek az orosz császári tábornok Elmpt előhadaihoz, melyek a Pruth jobb oldalán felvonultak, csatlakozott. Itt ennek először jobb szárnyát fedezte, és azután az ellenséget oly keményen támadta meg, hogy az, e kis, de hős csapat vitézsége által, és megdöbbenve az oroszok mellett az osztrák huszár látásától, mely által már a két hadsereg tökéletes egyesülését hitte, vad futásban keresett menekülést, mely mellett a törökök elesteknek és foglyokban ropant mennyiséget vesztek. E hőstettért az orosz császár Piacseknek gróf Romanzoff tábornagy által háláját nyilvánította, József császár pedig a Mária Terézia lovag-rend keresztjével jutalmazta.

Piacsek okt. 14-kén az adjudi ütközetben egy Bairaktart ejtett el, és egy zászlót elfoglalt. Ezután őrnagy lett és francia forradalmi háboru elején alezredességre emeltetett. 1793. aug. 22-én visszanyomta az ellenséget Weissenburgig; szept. 18. és 19-én a Schaidi hadállás ellen nyomult francziákat a legjobb eredménnyel megverte, okt. 13-kán a weissenburgi vonal ostrománál hadosztályával vitézül kitüntette magát, valamint okt. 18-kán is a Brumpt ellen intézett előnyomulási alkalmával. Ez ez érdemeiért ezredes és parancsnok lett. 1794. szept. 23-kán a wachenheimi és rupertbergi közszenle alkalmával Piacsek és alezredese Fedák vezénylete alatt egy, ezredükbeli osztály különösen kitüntette magát. A következő évben Piacsek ezredével Mannheimnál állott. Okt. 18-án a francziák elszáncolt táborukból oly tüzzel rohantak a miénk, hogy gyalogságunk a Galgenberget oltahagyni kényszerült. Ekkor Piacsek ezredével oly hévvel veté magát az ellenségre, hogy az a nyert előnyöket feladva, gyors visszavonulásra szánta magát.

1796-ban Piacsek ezrede Olaszországba került a hadsereghez, és Provera tábornok hadtestéhez tartozott. A következő évben Mantua megkísérlett felszabadítása alkalmával január 8-kán Bevilacqua-nál heves ütközet fejlődött ki, mely alkalmossal Piacsek Casale, Morlara és San Salvadore helységeket az ellenségől elfoglalta; azonban január 16-án véletlen szerencsélenség érte: mert minden oldalról körülvértetvén, magát feladni kényszerült. Piacsek még ugyanazon évben tábornokká nevezetett, 1799-ben pedig Németországban egy dandár vezényletét vette át. Miután Stockachnál vitézül harcolt és Sveicitz megretenté, május 25-én az andelfingeni csatában a vitézség csodáját mívelte. Azonban merész bátorsága tíz veszélyes sebbe került, és már-már az ellenség kezébe esett, midőn báró Mecséry ezredes a Barco-huszárok egy szakaszával a vitéz tábornokot a fogásból szerencsén kivágta. Persébey nevű Barco-huszárezredbeli tizedes volt az első, ki a franczia vadászokra rohanva azokat egymásután szétguszta. Ez emel Piacsek tábornokot saját lovára és a csatából szerencsén kivitte. Piacsek jan. 12-én Schaffhausenben sebeiben meghalt.

Képek az állatvilágból.

II.

Kis zsiványok.

„A kis bűnösöket felkötik s a nagyok csinyeiket szabadon üthetik, — mondja egy német közmondás. Mennyi igaz ebből, azt az emberekre alkalmazva, nem kutatom, de az állatokra nézve csakugyan áll. A bozontos medvének nem mindenki szeret utjába állani, inkább hagyják, hadd tegyen a mit akar; farkascsorda elől is kitér a legtöbb atyafi, hanem bezeg ha egy kis husevő kell üldözni, minő a vadmacska, görény, menyét stb., akkor hősé lesz minden gyermek, habár különben a vitézség nem tartozik is erősebb oldalai közé; pedig kár amugy vaktába mindenikének neki rontani, a nélkül, hogy természetrajzukat ismernék, mivel találkoznak közöttük olyanok is, a melyek méltók, hogy védelmünk alá vegyünk.

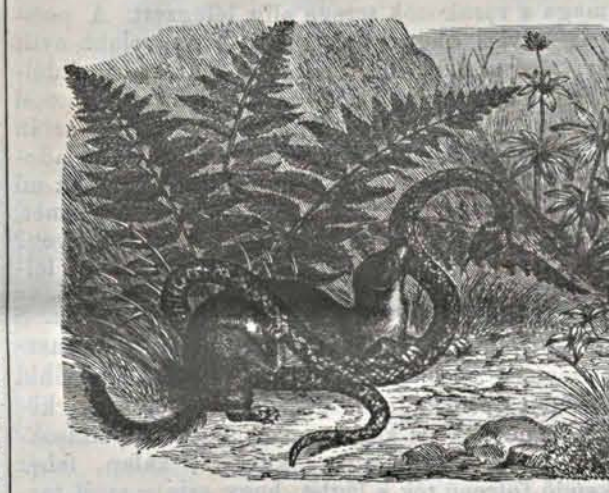
A nyest-családhoz tartozók közül például ilyen a *hölgy-menyét* és a *házi menyét*. Az első inkább Észak-Európában honos*), az utóbbi kö-

*) Győren előjón nálunk is.

zönséges nálunk, s ép azért előbb ennek adjuk leírását, feltett szándékunk levén természetrajzi közleményeinkben a hazai állatokkal megismeretni olvasóinkat, mivel nem tartozunk azok közé, kik világot látni mennek, mielőtt szülőföldüket ismernék, s aztán haza jöve, mint csodáról beszélnek oly dolgokról is, melyek nálunk éppen nem tartoznak a ritkaságok közé, szóval, mi jobbnak látjuk, előbb háznunk előtt söpörni s csak azután megynünk tovább.

A *házi menyét* (*Mustella vulgaris*, Wiesel) a nyest-család legkisebb tagja. Hossza nyolcz hüvelyk, oda számítva miaddé hűvelyk hosszú farkát is. Magassága két hüvelyk. Teste rendkívül karcsu s lábai oly rövidek, hogy hasa majdnem éri a földet. Szőrméje rövid, egyenlő, fölül barnavörös, alul fehér, fiatalokában fölül szürkésbe játszó. Egy némelyik télire vetkőzve színt változtat, s mint a hölgy-menyét hófehérre lesz. Hazája majdnem egész Európa s Ázsiának egy része. Tartózkodási helye e fűrgé kis állatnak nagyon különböz; színt oly jól elhelyezkedik elhagyott hörcsők és vakand-üregbe, mint kőhalmok közé, faoduba, régi épületek hasadékába, mint asztagok alatt, de legzivesebben oly helyek közelébe húzódik, hova sok patkány és egér fészkelte be magát.

Magaviseletében és szokásaiban keveset különbözik a többi nyest-fajtoktól. Fűrgé, merész, vérteszomjazó kis zsivány. Kisebb emlősök, madarak, ezeknek tojásai, gyíkok, kigyók képezik táplálékát. Bátor megátamad nálánál erősebb állatokat; harczot áll a hörcsökökkel, s nem riad vissza a mérges *paizoncsórtól**) sem, habár ennek marása néh nézve igen veszélyes. Legszenvédelyesebb tulajdósága az egereknek és patkányoknak, s még a macskánál is jobb egerésznek mondható,

Hölgy-menyét és házi-menyét.

mivel ama kártékony rágcsálókat irtégeiben is fölkeresi, hova öket nem követheti a macska. A patkányoknak nemcsak főkait szedi el, hanem öket is megtámadja, s noha azok erősebbek mint ő, mégis legtöbb esetben legyőzi, sokkal fűrgébb, hajlékonyabb, ügyesebb levén nálunknál, miért is azok annyira félnek tőle, hogy a hova egy menyét befészkelte magát, onnan a patkányok kiköltöznek. Télien át a hó alól fogja ki az egereket, s ily módon eme kártékony állatok elszaporodását nagy mértékben akadályozza, mi által új bizonyítékot nyerünk a természet háztartásának bölcs berendezéséről, gondoskodva levén arról, hogy egyetlen állatfaj se szaporodjék túlságosan el. Rendkívül ügyes a menyét minden mozdulatában, zsákmányára majdnem hiúz módjára és teljes biztonsággal ugrik. Szaglási tehetsége szintén nagy előnyére válik vadászatain; az egér nyomát nagy messziről szimatolja sázt nagy biztonsággal követi.

Március hóra esik párzási ideje. Május végén vet 5-7 kölyköt. Fiókái alig egész nagyságu eleven, csinos kis állatkák, melyeknek szeme kilenczed napra nyílik meg. Szülei által gyöngőden ápolatnak s merészen védelmeztetnek megtámadók ellen. A fiatal játszó menyét kedves látványt nyújt, melyet Lenz érdekesen ír le: „Verőfényes helyeken, kivált oly réteken, hol sok a vakantúrás, azonnal előbujnak a felnőtt fiókák, a mint nem vesznek észre semmi olyat, mi nekik gyanúra szolgáltatathatna okot, s a legkevesebb ugrásokat téve játszadoznak. A szemlélt egyet köhint, s az egész társaság ijedten rejtőzik a közelben levő lyukakba, de a mint a csend helyreáll, azonnal kiüti egyik a fejét, s nem látva ellenséget, előbujik, ismét visszazsalad, megint megjelen, már akkor bátrabban; példáját utánozzák társai, míg rövid idő múlva megint összeseregelve

*) Kurta kigyó. Kreuzotter.

folytatják mulatságukat.“ A nőtény menyét főkait késő őszig gondozza, s a fiatalok még ezután is jó ideig egymás közelében maradnak.

A menyének sok ellensége van. A golya szőröstől bőrtől elnyeli, úgy szintén az ölyv, sőt még a varjú is megtámadja, a mi azonban néha életébe kerül, mert a virgoncz kis állat hamar gégéjéhez kap, s ha azt sikerült megragadnia, veszte van, legyen kalvinista, akár pápista varjú). Arra is van példa, hogy a menyét az öt elragadó s vele tova szárnyaló *héja* szárnya alatti üterét átharapta, minek következtében az életelen zuhant alá. A macskák és kutyák szintén üldözik, legtöbbet azonban tudatlan emberek pusztítanak el, nem gondolva meg, hogy ő leg-hatalmasabb szövetésesük az oly kártékony egerek ellen. Ennek oka főleg a természetrajzban járatlanság s a megrögzött babona. Sok falusi gazda például szentül hiszi, hogy ha az aklába települt menyét lovat vagy szarvasmarháját megtámadja, a seb csak az által gyógyítható, ha menyétbőrrel dörzsölik. A parasztaasszonyoknál el van terjedve azok hit, hogy a csúrból, vagy magtárból csak akként lehet elűzni a menyétet, ha neki guszalt s motollát állítanak oda. Kell-e mondanom, mennyire nevetésges felvilágosult korszánkunkban az ily babona?

A menyét, többek állítása szerint, szelídíthető, mi annál valószínűbb, mivel közel rokona a *vadász-nyest* (*Mustella furo*, Fretchen) nemcsak megszeli, hanem házinyul-vadászatra is alkalmazható. A menyét szelídítéséről különben más adatokkal nem bírnak, mint melyeket egy nő közölt, ki így írja le tett észleleteit:

„Ha szelídített menyétem elé pohárba vagy más edénybe adok tejet, nem issza meg, de ha kezembe töltve nyujtom neki, örömmel fogadja s jól lakva lefekszik aludni. Éjjelre egy drótozott kalitba teszem, a melyet nagy örömmel hagy el reggel-kint. Ha még ágyban fekszem, mikor rekeszből kibocsátják, azonnal hozzám jön. Egész nap körültem van, s ha kissé elmarad tőlem, sietve jön utánam. Almból fölriasztva is azonnal eleven, vidor. Hangomat jól ismeri s szólításomnak haborász nélkül engedelmeskedik. Legszívesetreméltóbb, mikor játszom vele, miben nagy örömet lel; körülöszkell, hozzám simul s előlábaival azonnal csírozg, szóval, min-den módon igyekszik irántam való ragaszkodásának jeleit adni.“

Gr. László Kálmán.

Még egyszer és utoljára „Attila chalons-i gyűrűjéről.“

Az *archaeologiai kritika* ismét megfoszt bennünket, egy talán monda csínját nemzeti ereklétől; de gazdagít másoldalt azon bölcs tanácsal: hogy igen óvatossá legyünk, valahányszor *archaeologiai* laikusok valami igen nagy nevezetességgel akarnak kedveskedni.

Az akademiái könyvtár régészeti osztályát rendezvén, kezembe került Hess: „*Daktyliothek*“ című jeles munkája. A véletlen úgy akará, hogy éppen a VII. kötetet huzzam ki tokjából és annak érdekes gipsznyomait vizsgáljam. Ez mit láték? A hatlap első sorában 319-ik szám alatt *Attila gyűrűjét!* és pedig aláírással, melyre Jules Garnier és más urak állapíták véleményüket. Az aláírás nem egész, hanem a jobb fej alatt (cimermentailag véve): „PAT; a bal alatt: APISTOT; megjelöl, hogy az AT betűk okozák azt, hogy *Attila* ráfogták a gyűrűt. A gyűrű azon viaszlenyomata, melyet Balogh Ferencz ur beküldött, tökéletes hasonmása e gipsznyomathoz, csakhogy ennél valamivel kisebb. De azonkívül, hogy ezen két fő a 320-ik szám alatt szemközti még egyszer előfordul, egyenkint, valamint *Sokrates* úgy *Aristoteles* fejei, ezé folytonosan a bojtos, szalagos szélű sapkával ugyanezen táblán többször látható.

En csak annak örülök, hogy a további Franciaországban teendőt kérdőzködéssel az *archaeologiai* bizottságnak nem tettik nevetésgessé;

*) A szürke varjút sok helyen pápista varjunak nevezik, a vetésivarjút kalvinista varjunak.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 5-dik számához 1866.

másrészt, hogy talán B. ur is meg lesz nyugtatva, sőt ha tetszik, Garinet urat is megnyugtathatja egyedüli kincse érdekében.

Régi levél 1549. évből.

Egregio dno Francisco Zay de Chamer I dno fratri et Amjco glfimo.

Szolgalomat Ayanlo kegelmednek mynt Bjzot vramnak Baratonak Ez el mwlt napogba Irta vala kegelmednek Egy levelet Pethew Gaspar vram szolgayatul mely levelbe kere vala kegelmedet hogy mykor az en Athamfyat haza hozna kegelmed Aszonyomol Egyetembe lenne ot kyt en meg Akarne mynd holtghy szolgalmi mynt vramnak es Aszonyomnak, Thovaba Az napot ys meg Irtam vala hogy szent Marton nap uta valo vasarnap, Markos Peterne Aszonyom el valem ew felsegewel, hwnyadba vagon Jo volna kegelmednek valamj gondot vyelny rea, Egy Jambor szegen legen Csorba Ambrus az en szegen Bathyamathys sokaig szolgalt, szolgaltatuaal Amyt lelt volt Egy szolgayara Biszta volt yt varado hazanal Amaz later el szewkewt ot Ertem hogy vagon fogva kegelmednek kerlek ura Az vrr Istenerit Ad kezbe az latrot, effele Arulot ky az ew urat koldossa akarta tenny kerlek ura Az vrr Istenerit kyt en Ereke tenekd szolgalyak meg mynt vramnak, Irta Varado, szent myhalnap-

elewt valo hetfen 1.5.4.9. esztendewbe kegelmed szegen Athyaffya Bathyani Farkas.

Chameri Zay Ferencz, kihez ezen levél inditott, szül. 1498-ban, † 1570-ben. Fia Chameri Zay Péternek és Lonkai Kamarás Borbálának, I-ső Ferdinánd király által 1560-ban mindkét nembeli utódával báróságra emeltetett és mint Felső-Magyarország főkapitánya halt meg. Nejétől Gara Borbáltól, a híres Gara-család utolsó csemétjétől származnak a mostani csömöri gróf Zayak s így ezen közleménynek beküldője is. — Bathyáni Farkas pedig ezen levélnek írójja, fia volt Bathyáni Benedeknek és Bathyáni Margitnak. Ezen Bathyáni Farkas 1552-ben Temesvárnál vítéül harczolt és ugyanott két lába elvágván, meghalt. Nejétől Doczy Lónától csak lányai maradtak.

Közl: Csömöri gróf Zay Károly.

Egyveleg.

(Rsz.) — (A mostani pápa.) IX. Pius már a 256-ik pápa, ezek közt nemzetiségre nézve 14 volt francia, 11 görög, 8 syriai, 5 német, 3 spanyol, 2 afrikai, 1 angol, a többi pedig mind olasz.

(K-i.) — (Kiadó és szerző.) Hummel, a híres zenész, egykor ebédre volt hívva egy kiadóhoz, kitől 11,000 tallér tiszteletdíjt kért híres zongoraiskolájáért. — „Ti szerzők — felkiáltott a kiadó

— egészen megbolondultatok. Azt sem tudjátok már: mit kérjete a szerzők kiadótól.” — „Ti meg, átkozott kiadók — felelt nyugodtan Hummel — nem tudnátok: miből adjatok ily gazdag ebédet, ha a szerzők szerzők nem volnának.”

(K-i.) — (A bécsi sz. István torony) csúcsán levő új sas 2500 darabból van összerakva. Farkát 600 toll képezi, melyek több ezer csavarral erősítve egymáshoz. Királyi pálcza és aranyalma a kincstárban levő eredetiek után vannak készíve. Az egész alak 6, a fején levő kereszt pedig 3 láb magas és egészen kézi munka. Megaranyozására 500 aranyat használtak fel. — Ez aztán igazán „jó madár”.

(K-i.) — (IV. Frigyes Vilmos, porosz király) 20 éves uralkodása alatt Poroszországban 300 templomot, 600 paplakot, 1900 népiskolát, 17 papnövelőt, 16 gimnáziumot, 3 klinikumot, 2 nyilvános könyvtárt, 3 benczetanodát, 2 vegyatanodát és 2 gazdasági tanintézetet építtettek vagy alakítottak át. Továbbá 18 lakot, 4 fegyvertár, 14 katonai kórház és 13 hadi raktár és egyéb állami célú épületek mellett, 2080 mérföldnyi műutat, 2 nagy vasuti hidat és 759 mérföldnyi vasutat hoztak létre. Továbbá 130 középkeri emléket igazítottak ki, több nevezetes gyűjteményt államköltségen szereztek meg, nagy számú tudományos és művészeti vizsgálatot és kiküldetést, és képzőművészeti terméket hoztak létre. Maga a király többet megvásárolt ezer olajfestményt.

T Á R H Á Z.

Vasárnapi beszélgetés.

Pest, február 3-án.

(Zajos hét. — A Felségek bevonulása. — Kiváltság. — Diszkalád. — Udvari bálók. — A képviselőház.)

Kilenc hónap alatt ezuttal harmadszor üdvözölhetjük falaink között Ő Felségét, ki a mult hóban adott ígérethehez képest, felséges nejét is közénk hozta jan. 29-kén. A magyar főváros s vele az egész ország, őszinte örömmel mond „Isten hozott!” — at a felséges párnak, s azon szöszatos éljenések, melyek megjelenésekor régig dörögtek a főváros: az igazi lelkesedésnek, a szív meleg érzelmeinek voltak hangjai. Maga Budapest telhetőleg csinos, ünnepi köntösben diszkelgett s a déli órákban már hullámozni kezdett a sokaság utcákon s téreken. Maga az idő is kedvezett. Lanyha, tavaszias nap önté szelid világot a lobogós házakra s az ablakok távra nyitva valának s mindegyikben vidáman csevegők nők s urak, míg alatt a kövezeten nagy tömeg zajongott. S e nagy tömeg megmutatá, hogy nem szorult arra, hogy szuronyok s kivont kardok tartanak fölötté rendet. Jóllehet „magyaros” az ily kardoskodás, de békés ünnepélyek alkalmával, ha ártatlan s kedélyes ifjak kezében látjuk is e harcosai jelvényt: furcsának tetszik. A lóháton vitézkedő városi huszárok, noha nem voltak kénytelenek vele: be-beugratnak némelykor a sokaságba, mely például rendben, igazi nagyvárosias finomsággal viselte s becsülte meg magát. Bárán ki merem mondani, hogy néhány tagja az ünnepélyi bizottságnak a legjobban boldogult volna a közönséggel, a nélkül, hogy kiméletlen lópatákra lett volna szükség. Mint az ily alkalmaknál lenni szokott, még háztetők s kémények körül is voltak nézők, sokan a padlásablakból kukucskáltak le, sőt még az eresze is kapaszkodtak. A sokaság két falát, mint említők, zászlós, kardos ifjak szegélyezték s aranyos távolágban egymástól a két haza megyéinek czimerei virítottak.

A pályaudvar előtt közvetlen a disz-zászlóalj, mely a budai és pesti bandériumból állt, sorakozott. Az előcsarnokban nagytisztessegen különválaszta egymástól, urak és asszonyok várokozottak. A küldöttség tagjai közt ott volt Dedk Ferencz is, kardosan, kucsmában és — eszmába gyűrt nadrágban. A kitűnő hazafi csak „sátoros” napokon szokott így megjelenni. Asztralkan süvegének csücske ugyancsak magásra nyult s akár-hogy nyomkodta is szerényen lefelé, az akaratos csücsk mindig föllágaskodott; kedvét azonban nem szegte a nyakas kucsmá, mert ő mindig mosolygott. Ragyogó diszruhájú főurak s fényes egyenruhájú főtisztek sétáltak föl-alá, és a kijárat előtt néhány csinos, fehér ruhás leánygyermek didergett a hidegtől s várokozástól.

Végre a pályaudvar örújának nagy mutatója közeledett a kitűzött percz felé — távolból éles fütty hallatszott, kívül-belül várokozásteljes mozgás követte, mely tovább zugva nyári zivatarnak

dördületeivé fokozódott. Itt a vonat; a gözölő mozdony elfojtott szuszsal suhant a tétő alá; maga a várokozók serege alig lélegzett. A pompás udvari vaggonnák ajtaja már távolabb nyílt ki; magas alak két huszár-egyenruhában, dölczeg, kocsagos kalppal fején lelt meg a kocsi elején. „A király!” mormogá mindenki, s aztán hatalmas bömböléssel oly egetvőre éljen! riadozott a légtér, milyennek hangzatához csak mi magyarok értünk. Mi ehhez képest a német, tompa „hoch”, vagy a visító francia „vive”? Az ilyen-éljenzésben benne van a szeretet és lelkesedés. Ki e viharok első kitérőseit hallá, az nem képzelt, hogy az még erősödhetne. S mégis, midőn a Császárt mögött a Fejedelemszörménynek bájos arca mutatkozott: az előbbi örömkitérőseket oly dörögdelmes riadások követték, melyekhez képest amazok szelid kiáltásoknak tetszettek. Kalpag, kucsmá, kalap, fehér kendő fölrepiáltak a légtér, hogy szinte attól tartottunk, hogy az első üdvözlés ezen ősi erejű roppanásai megsejtszik a Császárt gyöngéd ideget. Végre, miután a bizottsági tagok jó darabig hasztalan intettek csendet: a zaj lecsillapult s a főpolgármester ünnepélyes beszédét fogadta a Felségeket. En részéről azt hiszem, hogy e pillanatban a szem figyelmesebb vala a fülnél s hogy ez okból a beszédet a legnagyobb rész, jóllehet teljes kiterjedésben osztá a főpolgármester által töltöcsölt érzelmeket, hallatlanba vette. Az egyesek nyilatkozatai szintén igen érdekesek valának. A kis „fehér” leányok nagy bálmutatukban idejekorán ejtették el virágait s elfeledtek eljelenézni, míg egy köpözös uri ember belém kapaszkodva: oly hangosan, hogy a Császárt mosolyogva fordult azon oldal felé, nagy lelkesületen elkíáltá magát: „Ez aztán a szép menyecske!” Egy másik meg így fejezte ki elragadtatását: „Kalpag is van a fején! Ejnye, be jól illik neki!”

A Császárné a szónokot nyájias figyelemmel hallgatá s szeméből meglátszott, hogy minden szót megértett. Az újból kitörő éljeneket Ő Felségek nyájias fejbólintásokkal méltóztattak megköszönni. Miután a Császárt az üdvözlő beszédre szépen csendő magyarsággal felelt, a kis leányok, felcudva bálmutatukból, a felséges Asszonyhoz közeledve, pompás nagy virágbokrátt nyújtának át neki, mely a magyar s bajor színeket a legszerencsésebb vegyületben mutató. Aztán Férjének karjába fűzte karját, a két ragyogó udvari hintók egyikebe, a nyitottba szálltak. Zugó örömjárat követte a császári párt.

Künn példás rendben tisztelgett a budapesti bandérium nyalka serege, mely, midőn az udvari hintó megindult, ennek eléje vágott. A vonat lépést haladt, úgy hogy a riadó sokaság hosszasan és tisztán látható Ő Felségeiket. A császárné szépséges volta a legmeglégebb és sokszor eredeti fölkiáltásokban nyilatkozott. A sűrű néptömeg áttörte a gátokat, körülhullámzá az udvari fogatot, mely elé gazdag aranyzsna négy ló volt

fogva, melyeknek mindegyikéu angolos diszruhájú lovások ültek; két hasonló lovász a négyes előtt lovagolt. Az élő ember-tengeren alig tudott áthatolni a vonat. Hogy a zaj s lelkesedés lépésről lépésre növekedett, természetes; míg legnagyobb fokát a lánchíd-téren érte el, hol éjén át hevenyészett, nagyobb szabású díszes külön állványokat foglalt el az éljenző sokaság, mely a Dorottya- s fürdő-utczát, a lánchíd-tér s a lánchídat úgy ellepte, hogy a mint mondani szokás, még gombostű sem fért volna meg közte. Egy ágyulós jelenté, hogy Ő Felségek és Budán megérkeztek. Itt újból kezdődtek a lelkesedések szöszatai. A vár bástyái feketék voltak a sok emberalakból, a legszebb, legazarcosabb ostromlók képét nyújtva. A várpalotában várokozók fölméltóságok éljenek fejezék be a Felségek ittmutatásai idejének első fényes szakaszát.

A kiváltsággal, mely esti 7-kor kezdődött, versenyezett a hold, mely tisztán sütött alá a testvér fővárosra. A Duna méhébe a budai és pesti oldal hosszan bocsátá le tüzes vonalait. A sok ragyogó part közt a dunagőzhajózási épület tűnt ki leginkább. Méltón sorakoztak melléje az akadémia palotája, a Lloyd-épület, a vidágó, mely fényes koronát mutatott, alatta e jelentős szöszak: „In hoc signo vinces!” Csinos díszben ragyogott a német színház s több köz és magán épület. Erre 7-kor nyitott udv. kocsiban Ő Felsége a Császárt a fény-tengerben uszó várost meglátogató folytonos örömríadások közt. Másnap a császári pár több köz- s magánintézetet látogatott meg, a városerdőbe kocsizott, s a német színház díszelőadásán másfél felvonáson át voltak jelen. A nemzeti színház a magyar főrendek legkiválóbb férfait s legszebb hölgyeit fogadta magába ez este. A felséges asszony nyájias és bájos volta itt is mindenkit elragadtott.

Csütörtökön délbén fogadták Ő Felségeit a budai kir. palotában az országgyűlés mindkét házának küldöttségét. A Felséges Asszony a trónszék mellett állva fogadta a küldöttséget s meghatott hangon, tiszta magyarsággal mondta kegyelmes válaszáat. Legnagyobb mértékben akkor tört ki a lelkesedés, midőn a Felséges Asszony a Mindenható áldását kérte a nemzet jelen fontos működésére.

A Felségek ittmutatásai idejére nézve állandó program nincs kiadva, miután a Császárt nyilatkozata szerint, itthon érezvén magát, az ünnepélyes formák fesztét mellőztetni kívánja.

Az udvari bálókra, körökre s ebédekre nagy előkészületek történek, s mire e sorok megjelennek, az első táncvigalom tán le is zajlott már a királyi várpalota gyönyörű termeiben.

A főváros, melyben ismét tömegtelen az idegen, élénk zsongásban van.

A képviselői verifikációk véget érve, az országgyűlés legközelebbi saját házában folytatandó ülését s biztos reménye van az alsóháznak, hogy a Felségek egyszer meg fognak jelenni a pompás udvari páholyban.

Forgó János.

Irodalom és művészet.

** (Egy pályaköszorúzt jeles munkára) hirdet előfizetést Heckenast Gusztáv. E mű a magyar tud. akadémia által legújabbban közzorúzt pályamunka, melynek czime: „Nemzet gazdaságunk és a vámpolitika”, folytonos tekintettel törvényhozási feladatunkra és társadalmi teendőinkre az anyagi érdekek terén. Irta Kautz Gyula egyetemi tanár, m. ak. rendes tag, s országgyűlési képviselő. E mű egy maradó tudományos becsénél, mint gyakorlati hasznánál fogva egyaránt szükséges munka, azért csak örövendünk lehet, ha e mű, melyet az elismert szakférfiakból állott pályabírák annyi dicsőrelet halmozott el, napvilágot lát, s ez által a kiadó egy nagybecsű munkával gazdagítja irodalmunkat. Előfizetési ára a 40 nagy 8-rét ívre terjedő könyvnek 4 ft. 50. kr. A mű első fele márciusban, másik fele májusban jelenik meg.

** (A Képes Ujság.) mint már említettük, gyökerecs átalakuláson ment keresztül. A Hajnók szerkesztése és György deák főmunkatársasága alatt kijött február 1-én száma valóban jól biztat a jövőre nézve. Tartalmát — a belügyi czikkeket nem is számítva — 17 külön cikke teszi mind bevezető, folytatás nélkül. Ezek közt különös figyelmet érdemelnek György deák verse a főrendekről, továbbá „Mit árulnak a panyván” — czim alatt a népirodalmi termékek ismertetése és a „Pesti mulatságok”, melyben a nemzeti színház, a lovarda, a menagéria és a panoráma vannak elődva. Az egészet tisztán magyar népies zamat és vidámság lengi át, és a megvalósítás ellen alig lehetne kifogást tenni. A szám díszet hat kép emeli. — Jó lelkiismerettel ajánljuk ez életrőlvaló hírlapot, melynek ára egész évre 2 forint, fél évre 1 forint.

** (A „Csaldái Kör” most megjelent műlappja.) mely az országgyűlés megnyitását ábrázolja, oly mű, mely méltán magára vonja a közfigyelmet, s úgy kompozitio mint kivitel tekintetében egészen elhomályosítja azon másik hason tárgyú műlapt, melyet egyik lap újdonsága vakító szépségnek nevez. A kompozitio szépsége mellett különös érdeket kölcsönöz e képek azon élethűség, hogy a rajta előforduló negyvennél több arczkép legnagyobb része tökéletesen el van találva s első pillanatra megismerhető, mi a kép történeti értékét nagyon emeli. Ő Felsége a császár, Deák, Eötvös, b. Kemény Zsigmond, Senyey, Majláth, Apponyi, Somisch, Gorove, Tisza, Jókay, Gicz, Nyári stb. stb. arczképei híven el vannak találva e különben is díszes kivitelű képen. A „Csaldái Kör” a jövő félévre szintén érdekes műlappal fogja meglepni előfizetőit, s a havonként külön mellékletképen kiadandó képeit albummá állítja össze, melytől a kiradalmi jeleink arczképeit fogja tartalmazni, így legközelebbi Arany, Tóth Kálmán, Tompa stb. képeit fogja hozni. Örömmel jegezzük meg azt is, hogy a szerkesztőnek a lap tartalmára is mind több-göndöt fordít, s így érdemes a közönség pártolására.

** (Az „Uj Korszak”) újra előfizetést hirdet ez évi folyamára. E lapot jelenleg csak kiadója Schwarz Gyula jelentékeny áldozatkészséggel tartja fenn, pedig új szerkesztője Henselmann Imre, s főmunkatárs Riedl Szende mindent elkövetnek e közlőny emelésére. Külföldi jeles munkatársai között vannak Irányi, Rónay s újabban a szép jövőt ígérő Kossuth Ferencz. A közönség méltán fölkarolhatná a közmívelődés és tanügy érdekében küzdő vállalatot. Ara e lapnak félévre 6, negyedévre 3 ft.

** („Protestans Népiszkolai Közlöny”) czimel új vállalat indult meg Sárospatakon, melyet a ref. egyetemes tanügyi bizottmány ad ki, szerkesztője Nagy László, s főmunkatársai Arvai József. A vállalat évenként 40 iven, nyolcz szálitmányban jelenik meg, melyből az első füzetet vetjük 64 lapon, s gazdag és választékos tartalmá méltóvá teszi a tanügy barátainak támogatására. Ara az egész évfolyamnak 3 ft. Előfizetheti Sárospatakon Arvai Józsefnek és Nagy-Körösnön Nagy Lászlónál.

** (Meyerbeer „Afrikai nő” czimú nagy operája), melyre a nemzeti színháznál már oly régóta készülnek, a jövő szombatra van kitűzve, ha ugyan az előadás még továbbra is el nem halasztják. E nagy opera előkészületei miatt, a megelőző este, febr. 9-én nem tartanak előadást.

** (Ismét egy lap halálát kell jelentenünk.) Az „Esztorgomi Ujság” mely különben már egy idő óta Pesten készült vidéki lap volt, kiadta utolsó — számát s megszűnt. Kevés előfizetője s talán még kevesebb olvasója volt. Béke hamvaival!

Egyház és iskola.

** (A csurgói ev. ref. egyház) előjárásága nevében Verbay István lelkész és Tóth József gondnok nyilvános közönetet mond Ő Felségének azon legfelsőbb elhatározásáért, hogy a csurgói szegény, de annál nagyobb hivatással bíró gyülekezet részére, s illetékes templomépítéssel adósságok törlesztésére, a hazánkbeli evang. egyházi és iskolai czélok előmozdítására rendezett évi átalányból két ezer o. é. forintot legkegyelmesebben adományozni méltóztatott, mely összeget, mintegy újví ajándékot, meg is kapták már. „A mi — ugymond — eredetileg jogaink ára akart lenni, mint azért a magyar protestáns egyház ily föltét mellett el sem fogadott: azt a fejedelmi bölcsesség és szeretet nálunk, kik az egyházi életünköt elváhatatlan autonómia terén mindig szilárdul megállottunk, de azért Ő cs. és Apost. kir. Felségének atyai jószágáért nem kevésbé bizva, hozzá segélyért folyamodni bátorokdunk, törvényes állásunk gyámolává, s így minden jök örömeire vallásos jöllétünk igaz eszközévé tette. Ez öröndetes tény újabb jele annak, hogy Ő Felsége minden törvényes érdeket kielégíteni s az igaz haladást és fejlődést legmagasb pártfogásával is előmozdítani kész.”

— (Lelkész-beiktatás.) T. Raab Károly ur, eddigi magyar hitszónok és tanár B. Csabán, még novemberben megválasztatván a Felső-micsinyei egyházba (zolyomi eszperesség) lelkészül, ez új hivatalába ünnepélyesen beiktatott jan. 21-én. A beiktató lelkészek voltak nt. Doleschall Sándor zolyomi főesperes s besztzerceibányi lelkész s t. Thebusz János zolyomi lelkész urak.

** (A bukaresti ref. magyar egyházra.) buzgó lelkésze Koos Ferencz már 800 főt gyűjtött s ez összeget a pesti és budai takarékpénztárakba helyezte el.

Közintézetek, egyletek.

— (A Kisfaludy-társaság) mult heti havi ülésében végleg megállapították a jövő kedden, február 6-dikán, délelőtt 10 órákor az akadémia díszteremében tartandó Kisfaludy-ünnepély sorrendjét, mely következő lesz: 1) Előnköl megnyitó beszéd. 2) Titkari jelentés. 3) Bérczy Károly emlékbeszéd Madách Imre fölött. 4) Szász Károly elegiája: „Atyám emlékezete.” 5) Gyulai Pál beszéde: „Az anya.” — A mult évi pályázatok eredményei is bejelentettek. A prózában irandó elméleti feladatra bejött egyetlen pályamű nem felelt meg a bírálók igényeinek. A 37 költői elbeszlés között egy sem találtatott kitűntetésre méltónak. E szerint ez idén egy jutalom sem fog kiadatik. — Ugyanezen ülésben új választások is történtek a társaságnál üresedő helyek levő három tagsági hely betöltésére. Számos ajánlottak közül szöztöbbség útján megválasztattak: Tolnay Lajos, Zichy Antal és Vádnay Károly.

** (A pesti jótékony négyelet) f. é. január 20-tól — február 17-ig terjedő 4 hétre jelenleg létszámban álló 584 szegény számára 2128 ft 70 krt utalványozott, és pedig hetenkinti részesülésben álló szegényeknek 353 ft 65 krt, negyedévenként segélyezetteknek 1370 ft 35 krt, egyszer mindenkorra segélyezett szegényeknek 404 ft 70 krt. — Az egylet köztintézetében jelenleg 15 egyéb munkára nem képes szegény talál foglalkoztatás és keresetet.

Mi újság!

** (Ő Felségek Pesten mulatásának ideje) nincs szorosan meghatározva. Némelyek szerint Ő Felségek 12 napig maradásának fővárosunkban, mások szerint a visszautazás csak febr. 14-én fogna megtörténni.

** (A császári pár látogatásának) fővárosunkban még az idő is örülni látszik. Töl közepén is vidám, napsugáros, valóságos tavaszi napok járnak, s ez teszi lehetségessé, hogy Császárné Ő Felsége minden reggel már 9 órákor sétálni szokott a gyönyörű kilátással kinálkozó budai várpalota kertjében, rendesen főndvermesternője társaságában.

** (Ő Felségek sétalovaglása a városligetben.) Szerdán délután 1 órákor Ő Felségek zárt hintóban a lövöldébe kocsiztak, hol őket a városi főkapitány Thaisz Elek fogadta. Itt már udvari lovások vártak nyerges paripákkal, melyeken Ő Felségek sétalovaglást tettek a városliget lombtalan fasorai között s a rondót egyezér körüllovalgólva, visszatértek a lövöldébe, hol az időközben összecsoportosult nép őket zajos éljenzéssel fogadta, mely mindaddig tartott, míg Ő Felségek kocsiba ülve, a várba vissza nem hajtottak.

** (Azon arany-virágartón,) melyet Császárné Ő Felségének a pesti pályaudvarban fogadtatásakor apestvárosi választmány nevében a választmányi elnök Havas Ignác ur leánykaja átnyújtott, egyik oldalán a haza czimere, a másikon az örömeteljes emlékraport jelző kelet: 1866. január 29-e van előtűntetve.

— (Hölgykör a budai várpalotában.) A jan. 31-iki udvari díszebéd végzetével, — mint írják, — a királyi várpalota pazar fényű sárga teremében hölgy-kör tartatott. A Pesten tartózkodó főrendű asszonyok ugyszólván teljes számmal, mint rendesen Bécsben tartózkodók közül többen, mint gróf Eszterházy Mórné, Nákó és Wenkheim grófnők, összesen 80-on fölül, előlők gr. Eszterházy Mórné és gr. Török Bólintnéval, mutattak be egyenkint Senyey báróné 6 exoja által Császárné Ő Felségének, ki 6 palotahölgy kíséretében 6 óra után a teremben megjelent. Ő Felsége fehér magyar ruhában, tündöklő diadémmal a legfejedelmibb jelenetet mutatta, és világhírű szépsége és leereszkedő nyájassága által a kört mintegy csaldái ünnepélylyé varázsolta. A megjelent hölgyek mindegyikéhez volt nyájias szava, többekkel pedig, mint gr. Andrássy Gyuláné, Bohus-Szögyényi Antonia és Eötvös báróné asszonyságokkal a legtisztább magyar nyelven hosszabb-ideig társalgott. A hölgyek öltözetei pompában és izlésben vetélkedtek egymással, a színek között a vörös és a kék voltak túlyomok. A kör fél nyolczig tartott.

** (Fejedelmi ajándék.) A képzőművészeti társulatnak Ő Felsége 1000 forintot ajándékozni méltóztatott.

** (Ő Felségek pozsonyi fogadtatásáról) írják, hogy a mint Ő Felségek vaggonja látható lón, ezerrzeres „éljen” dördült meg ismétlődve, s kalaprázás és zászlólobogtatással kísérve, míg a czigányok haragsoz zenejökkel emelték a jelenés szépségét. Midőn a vonat megérkezett, Ő Felségek kiszálltak s az ott váró küldöttségtől tisztelteljesen üdvözöltek. Alig lépett ki a Császárné a vaggon előtt kiterített szőnyegre, három fehérruhás leány hatásos beszéd kíséretében egy gyönyörű virágcsokrot kézbesített a fejedelmi hölgynek. A csokor széles fehér selyemszalaggal volt átkötve, melynek lecsüggő végén aranybúttal e szavak ragyogtak: „A pozsonyi hölgyek, legmélyebb hódolatul.” Az egyik leányka, Samarjay Anna k. a., e szavakkal nyújtá át az illat-árasztó csokrot: „Engedje meg Felséged, hogy e virágokat a pozsonyi hölgyek legmélyebb hódolata jelölül átnyújthassuk”, mire Ő Felsége csengő hangon és hibátlan kiejtéssel magyarul néhány közönsz szóval méltóztatott felelni. Ő Felsége a csokor átvétele után nyájias leereszkedéssel szóla a leánykákhoz: „Önök meg fogják hűteni magukat”, mire a leányka azt felelé: „Oh nem Felséged, mi nem hűlünk meg.” Midőn a vonat elrobogott, a Felség, kezében tartva a virágcsokrot, nyájiasan integetett a sokáig és viharosan éljenző nép felé.

** (Küvetválasztás.) Biharmegye tenkei választókerületében, hol a választás, kihágások miatt már egy ízben nem sikerült, f. hó 27-én Goszdu Manót választák meg 1169 szavazattal Dzsó Szaniszló 716 szavazata ellenében.

** (Bécses ajándék.) A nemzeti színház egyik volt derék tagja, Lendvai-Latkóczyné asszony, azon díszes ezüst billikomot és tálczát, melyet az 1843-iki pozsonyi országgyűlés alkalmával a követeitől emlékül kapott, a bukaresti magyar ref. egyháznak ajándékozta, s mellé még 10 főt csatolt. Valóban kétszeresen drága ajándék!

— (Bátorkezi községben) is sikerült az ottani tanítónak Fodor János urnak a falu ifjuságát egy kis olvasó-körbe összegyűjteni, mi által a téli munkátlaniságból származó sok haszontalan és bűnös időtöltésnek eleje véteik. Bár minél több község lelkésze és tanítója követné e már több helyen feltűnt jó szokást.

** (Az egri kisdobó intézet javára) jan. 21-ikén egy díszes farsangi vigalmat rendeztek Egerben, mely alkalommal gr. Brunszvik Teréz arcképét is leleplezték nagy ünnepélytel a Kölcsey „Hymnus” elzengése közben. Az ez alkalommal tapasztalt részvételtől bátorítva, elhatározták, hogy még egy egyszerű táncvigalmat fognak az ovoda javára rendezni.

** (A fümei polgárok üdvözlő távirata.) A pesti polgári választmányhoz távirat érkezett Fümeből az ottani polgárok nevében, üdvözlötül Budapesti testvéreikhez, kik azon magas szerencsében részesültek, hogy a felsőház fejedelmi párt falai közt tisztelhetik. A fümei polgárok azon reményüket fejezik ki, hogy ha előbb nem is, de az ünnepélyes koronázás alkalmával már ők is képviselve lesznek.

— (Egy magyar származású szerkesztő Németországban.) Nassau hercegség fővárosából, Wiesbadenből vesztük azon tudósítást, hogy az ott megjelenő „Mittelrheinische Zeitung” kiadója dr. Reisinger Ferenc jan. 25-én 48 éves korában meghalt. Reisinger magyarországi származású s az 1848 előtti években Pesten ismert nevű német hírlapíró volt. A forradalom után Németországba vándorolt s Wiesbadenben megtelepedvén, megvásárolta a nevezett hírlap tulajdonosa és kiadója lett, melyet 10 évnél tovább szerkesztett. E lap nevrologiájában olvassuk, hogy Reisinger mindig híven emlékezett eredeti hazájáról s hazánk ügyét a németek köll közepében mindig erőlesen és lelkesen védelmezte. Béke hamvaira!

** (Az országgyűlési gyakornokok) társulatot alakítottak, s jan. 28-án tartott közgyűlésükön elnökké Lipsey Tamást választák. Bizottmányi tagokká lettek: Pulszky Ágost, Emmer Kornél, Maléter Rezső, Bernáth Elemér, Kovács S. Gyula, Rakovszky Géza, Károlyi Antal, Noszlopy Gyula, Patkó Tamás, Giczey Gyula, Musko Sándor, Segešváry Jenő, Vég István, Döry Dénes, Csukási Károly és Bay Barna.

** (Számadók a technikus-bátról.) A budai műegyetemi segélyegylet javára jan. 20-ikán a vígadó termében rendezett táncvigalomról a rendező bizottmány számadást tesz közzé, mely szerint a bevétel a felülfizetésekkel együtt 3240 ft., a kiadás pedig 3265 ft. 70 kr. volt. Így az egylet 74 ft. 30 krt. kapott volna, egy ismeretlen azonban ez összeget 100 fira egészítette ki.

— (Adakozások.) A Vasárnapi Újság szerkesztőséghez mult heten beküldtek:

Az írói segélyegylet számára: Aradról Kristyory Zsigmond 5 forintot.

A N.-Körösön lakó Keresztessy Árvák számára: Aradról Kristyory Zsigmond 5 forintot. — Nyustján jan. 28-án este begyűlt a T. J. által beküldetett 1 ft. 1 kr.

Nemzeti színház.

Péntek, jan. 26. „Rang és szerelem” Vigj. 3 felv. Legonv után francziából ford. Feleki M.

Szombat, jan. 27. „Fidelio.” Opera 2 felv. Zenéjét szerzte Beethoven.

Vasárnap, jan. 28. „Edda.” Dráma 4 felv. Weilen T. után fordította Csepregi.

Hétfő, jan. 28. „Heródes.” Dráma 4 felv. Irta Szász Károly.

Kedd, jan. 30. Császár és Császárné Ő Felsőház megérkezése tiszteletére, a színház ünnepélyes kiválgtatása mellett: „Erzsébet.” Opera 3 felv. Zenéjét szerzték Erkel Ferenc, Doppler Ferenc és Doppler Károly. Az előadást Ő Felsőház és Császárné is megtekinteni méltóztatott. A tömött ház, midőn Ő Felsőházak fél 8-kor megjelentek, lelkes éjlenzenben tört ki. Ő Felsőház és Császárné felségszemélyruhát s fején ragyogó diadémot viselt. Az előadást a néphymnus

elénekzése nyitotta meg. Ő Felsőházak a színházból a második felvonás végén távoztak a roppant közönség üdvözlésaitól kísérve.

Szerda, jan. 31. „Az égen.” Vigj. 2 felv. Irta Balázs Sándor.

Csütörtök, febr. 1. „Faust.” Opera 5 felv. Zenéjét szerzte Gounod.

Szerkesztői mondanivaló.

8057. Lasztócz. Sz. M. Örömmel üdvözlötük a rég látott vonásokat s még inkább a lélek meg nem tört, régi elevenségét. Közlelőbbi alkalommal.

8058. Gesztly. Többen. A méltanyosság követelésének engedve, a kérdéses levelet, önk újabb felhívást megelőző, kiadtuk. Ohajjuk, hogy jó sikere legyen, de a cseletalan polemizálást csakugyan nem szeretjük, s erre elég tétrel sem rendelkezhetünk.

8059. Rimabrezó. P. G. Az illető rovatban van bejegyezve.

8060. Hatvan. Sz. I. A kívánt szám már elküldetett.

8061. Lőrinczkáta. D. L. Nem magyar név azon orvos neve, hanem valódi franczia, s azért kár volna hozzá Lyonba fűrdni. Dévaynak írják, hanem így olvassák: Devé. — A latin fordítást éppen nem tartjuk sikerültnek. Ismétljük, hogy ne bántuk azt a „Szózat”-ot!

8062. Pest. O. L. Megkaptuk, de még bele nem tekinthetünk. A napi teendők egészen igénybe veszik időnket.

8063. Bevonulási induló. Nem lehet rajta megindulni Egyébirtat oly embertől, a ki csak kilenc hónapig járt az iskolába, nem kívánunk többet, sőt ennél még sokkal kevesebbet, azt t. i., hogy hagyjon fel végké az idővesztéssel.

8064. Köszög. F. I. Elismerjük, hogy a beküldött fordítás a legjobbak közé tartozik, melyeket eddig e tárgyban kaptunk, de az is bizonyos, hogy az eredetinek erejét és szépségét el nem éri, mert az nézetünk szerint az ily mesterkélt latin rímekkel soha el nem érhető.

8065. Bödd. H. A. Ezt a trófat nem értjük. A levél hátán a kassai postahivatal kettős pecsétje s ezen megjegyzése: „Wegen füllbarem Geldschluss kommissionell geoffnet, mit 1 Kr. befunden und amtlich gesiegelt. Kaschau, 24. Jan.” Az egy krajczárt vettük s a levélíró javára bejegyeztük, de mégis egy kis magyarázatot kérnénk.

8066. Januárban. 1866. A Tompa Mihály költeményére írt verses válasz sok jó akaratról tanusodik. De minket mégis legjobban érdekelt az aláírás, mely így hangzik: „G... kézműves, a ki gyakorlatlanságánál fogva a helyesírás szabályai alól magát fölmenteni kéri.”

8067. N. Ilonka. Cs. I. A cikket oly hangon van írva s oly magánváladról szól, melyek nem hírlapba való. Nem közölhetjük.

8068. Sikló. V. I. Sajnáljuk, hogy a rémséges hosszú választ, melyet végig olvasni sem érkeztünk, ama hatalmas közbenjárás dacára is, tisztelettel mellőzni vagyunk kénytelenek. Határozottan ki kell jelentenünk, hogy erre sem elég időnk, sem helyünk nincs. Végre azt is hisszük, hogy ezen bevagzt, elmult korteskedési panaszok hosszú rajzainál most már az olvasóközönségnek is csak unalmára válnak.

8069. Üdvözlő versek. Sajnáljuk kimondani, de meg kell lenni, hogy biz azokat a legfeljebb 20-30 soros német „versek”-nek. Még csak nem is próza, sőt nem is nyelv.

8070. M. Sziget. H. J. A kép régen készen van, de most látjuk csak, hogy a köztölt életrajz oly szegény, vagy oly érdektelen apróságokkal van megtöltve, hogy alig lehet használni. Az illető férfi tanított és irodalmi munkáinak némely kritikái élel irt jellemrajzt szeretnők birni.

8071. Komárom. Dr. St. J. A megjelent cikknek igen természetesen az ismeretes feltételekben részeselek. Tárgyalmaszunk nagy. A régibb dolgozatok is csak ezért kénnek s ezért nem vállalkozhatunk semmi újabb kötelezettségre. Minden közölsémet azonban szívesen vesszünk. A lap addig is indul.

8072. Piricse. J. A. Még eddig ugyan nem tudjuk, kihez forduljunk on fontos találmányával, de reméljük, hogy nem sokára határozottabb választást szolgálhatunk.

8073. Kolozsvár. S. J. Köszönet az újabb, valamint a régibb jeles közlőmunkáért. Mielebbi találkozást ohajtnak.

8074. II. Bösörmeny. S. L. A fénykép igen használható s az egész közölségnek jó színe fogja állítani az ottani szellemi mozgalmakat. Fogadja ön köszönetünket.

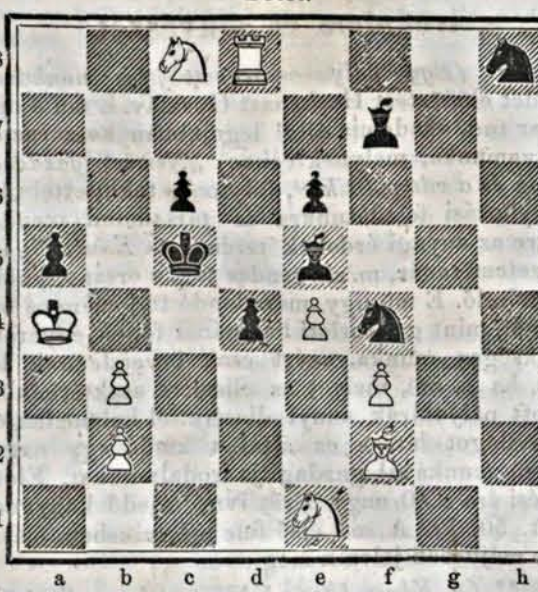
— Szíves kérelem előfizetőinkhez. A Vasárnapi Újságnak e lapok közelebbi számában általunk kívánt 1865-i egyes számainak példányai több helyről már kellő mennyiségben érkezvén be, köszönetünk nyilvánítása mellett, azok további kiadását megszűntetnünk kerjük.

A kiadó-hivatal.

SAKKJÁTÉK.

318-dik sz. f. — Novotny Antaltól.

Sötét.

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

313-dik számú feladvány megfejtése.

Világos.	Sötét.	Világos.	A) Sötét.
1. Bc3—c5	Hb7—c5(A)	1.	B—d8
2. Vh3—f3	e6—f5	2. Vh3—f3	Kd4—d4
3. Hh4—f3	tetsz. szer.	3. Vh3—c3	Kd4—e4
4. Hb1—fmat.		4. f2—f3mat.	

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Miskolcon: Czenthe József. — Pozsonyban: Csery Gábor. — Pesten: Cselkó György.

Rövid értesítés. Szalacs. Zs. E. A régi differenzia most már teljesen ki van egyenlve.

Nyílt tér.*)

— (A debreczeni kutak ügyében.) Debreczen, január 25. 1866. Mult vasárnap, folyó hó 21-ikén a „Hortobágy” parlagjain azt fűdögálta a szél, hogy Debreczenben az Abbé által kijelölt helyen, Noe bárka-alakban tömördek költséggel egy oly kut állítottat föl, melyhez hasonló nincs.

— Cziklirő időtlen gyermeknek bölcsőt csinált, mert: 1-ször azon kutnak víze még nincs vegytanilag megvizsgálva; 2-ször, mikép állíthatja, hogy azon kut vize, minden a Debreczenben eddig fűrt kutak vizénél hidegebb és jobb, holott ezen kutnak már számos év alatt, a több ezerre menő lakosság jószágát elismerte; 3-ször, hogy pedig a szó alatti új kut állítólagos bő vizet ad ki, fűdalom, hogy igaz, de az oka, mert a vasesővezet az oldalvezek behatolnak, mely azoknak összekötéseit később az idő roszdával be nem mőtetik, az is pedig szintén nagy bajt okozand, mert akkor az kutba leeresztett vasesővezetek 10—15 év mulva a rozsdá által emésződnék el, addig is pedig kellemtelen izű rozsdás vizet ad; — míg az eddig fűrt kutak fűrszereit, szintén 50—52 öles fűrt kutaink örök időkre megmaradnak, dacára, hogy a célzaserűtlen vasesővezekkel ellátott fűrt kutnál 7—8-szorta kevesebbe kerülnek, és még a mellett azon nagy előnye van a fűrt kutaknak, melyek később alant kövé is válnak, hogy abban állandóul tisztább és sokkal egészségesebb a víz, mint a napról napra rozsdázó s az által is tisztátalan vasesővezekben. — Így hát husz a több ezerekbe kerülő s cseletalan vasesővezekkel fűrszerelt kutra miért költsünk akkor, midőn a minden tekintetben cselezserűbb fűrt kutakkal ellátottakat két-három ezer forintból is kiállíthatjuk? — Matkó Ferencz, kufuró, több szakértő nevében is.

*) E rovatban közlőtt cikkekről csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

TARTALOM.

József cs. k. főherceg, Magyarország volt nádora (arckép). — Kolcsy sirja felett. — A kortesvilág eredete (folyt.). — Gróf Sándor Móricz lovas kalandjaiból (képpel). — A budai koronázás gránátosai (képpel). — A budapesti banderium (képpel). — A mahagon- és berzenyfa Amerikában. — Mult századbeli magyar hősök. — Képek az állatvilágból. — Még egyszer és utoljára „Attila chalon-i gyűjtőjéről”. — Régi levél 1549. évből. — Egy-veleg. — Tárház: Vasárnapi beszélgetés. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Közintézetek, egyletek. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyílt tér. — Heti-naptár.

Felöl szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

HIRDETÉSEK.

Épen most jelent meg Heckenast Gusztáv kiadásában:

Magyar ÖNKORMÁNYZAT és BIRODALMI EGYSÉG.

Politikai röpirat.

(116 lap.) — Szép fehér papír. — Új betűk. — Díszes kiállítás. — Ára 1 ft. Postán küldve 1 ft. 20 kr.

Névtelen szerző tudós komolyság, világpolgári részrehajlatlanság és magyar ösztönökkel járul függő nagy kérdéseink megoldásához. Leplezetlenül kimondja az eddigi rendszerek hiányait, kifejti az okokat, melyek miatt háromszázados ürességekünk a lajhántuli népekkel nem lehetett áldáshoz. Mélyen behatólag őrskész a mult hiányait és az okzserű kiegyenlítés ohajtását áthatva, a jövőre néve a birodalomnak angol intézmények alapján átalakítást javasolja. — Művét tiszta hazafias és mély belátás jellemzi, mindölvga az méltán sorozható a függő politikai nagy kérdések fölött értekező legjeles művek közé.

Tartalom: Előszó. I. A magyar országgyűlésre összehívott királyi levél. A szeptemb. 20-ki manifestum és fejedelmi látogatás Budavárban. II. A magyar nemzet évezredes politikai jellege, az Árpád és vegyes házból származott királyok alatt. III. A nemzet politikai jellemfejlődése a Habsburg-házból származott királyok alatt. IV. A konzervatív párt s a nemzeti nagy átalakulás. V. Az 1868. évi angol forradalom, vonatkozásai a magyar forradalmakra. VI. A birodalmi ellentétek és kóránnyak. VII. A nagy orvos VIII. Jogfolytonosság. IX. Dualismus. X. Selfgovernment. XI. Egyes államsoprtok. Az összes államsoprtok szövetségi gyűlése. XII. Eleve megállapított rendezési főelvek. Zárszó.

Pest, január 28-án 1866.

Heckenast Gusztáv kiadóhivatala

(egyetem-utca 4. sz.)

Közkedvelt magyar bajuszpedró, fehér, barna és fekete.

45 év óta általános kedveltségben részesül jó hírneve s pártatlan, számtalanszor elismert kitűnő tulajdonai miatt, minden eddig ösmerteket tökéletesen háttérbe szorított. Ara egy nagyobb doboznak 33 kr., egy kisebbnek 20 kr., egy éveg-dagaszszal ellátott étegnék 55 kr., minden darab saját cégem s nevem aláírásával van ellátva; nagy és kis mennyiségben alant irt készítőnél rendelhető meg, mely megrendelésekhez csomagolás és blyegért 15 kr. melléklendő. Valódi minőségben kaphat Pesten: Török József, királyutca 7. sz., Hoffler unokái, városbátr és váci-utca Unschuld Ede uraknál. Tovább: Alb.-Irsa: Schillingner N. — Arad: Schwellegreber Gyula, Herman Elás. — Balmaz-Ujváros: Reics Gyula. — Beregszasz: Lukácsné. — Békés-Csaba: Lacay J. — Bukarest: Khern Ede. — Brasó: Jekelius Ferdin. — Cegléd: Persay Sándor. — Csongrad: Grossmann J. — Csúz: Borsay F. — Debreczen: Balázs Wend, Geréby és Hannig, Rotschnek gyógyszer, Stencinger Antal, Szepsey Antal. — Eger: Wessely J. gyógyszer. — Eperjes: Beringer fűdrász. — Zsemberlygn. — Er.-Mihályfalva: Wollner Márk. — Győgyös: Kociánovich gyógyszer. — Győr: Unschuld Ede. — Hatzeg: Matfői Béla. — H Bösörmeny: Kerekes L. — Hajd. Dorog: Marsalkó János. — Homonna: Stankó Ist., Spek Istv. — Huszth: Ágoston Lajos, Benkó Károly. — Kassa: Jerny Károly. — Keesemet: Gallé E. gyógyszer. — Kis-Várda: Somogyi Rezső. — Kolozsvár: Godina Istv., Somlay László. — Komárom: Ketskés. — Marm. Sziget: Kibling, Pellónia, Tersin. — Marosvásárhely: Algya Dániel. — Maté-Szalka: Varos Gyula. — Mező-Berény: Nacsiz J. gyógyszer. — Miskolcz: Forster Joss. Lajos, Gross József, Rasztókay testvérek. — Monor: Fahlauer gyógyszer. — Nagy-Banya: Kibling Józsa, Huszfásky, Fiskoly Dániel. — Nagy-Károly: Ekker M. — Nagy-Körös: Szécheny Ferencz gyógyszer. — Nagy-Várda: Cservenka Antl, Kiss Sámuel, Perlits Lajos. — Nyir-Bátor: Schnell N. — Nyiregyháza: Jarossy Guszt. — Orosháza: Stauröcky L. gyógyszer. — Perjamos: Reimholz gyógyszer. — Sassin: Mikey A. gyógyszer. — Szatmar: András Alajos, Haller és Gillyén, Keresztes K., Vagner, Szőnyi F. — Szeged: Gál és Madár, Kovács Alb. gyógyszer. — Szegszárd: Brassay N. gyógyszer. — Sarospatak: Richtman Márkus. — Satorfalja-Ujhely: Szentgyörgyi József, Cserépy Károly. — Sencicze: Utsnay Antal gyógyszer. — Szentes: Dobray Sándor. — Szekesfehérvár: Szekerész és Hornyánszky. — Szilagy-Somlyó: Oravecz Endr, Gál Lőrincz. — Szinyer-Varalja: Veisz Márton. — Tasnad: Káresz Imre, Ábrahám Dávid. — Torna: Madarász Gyula gyógyszer. — Ungvar: Munster és társa, Lyszkay János, Okolicznyi Ján. — Varasod: Lehlisz E. gyógyszer. — Zilah: Bikfalvi István uraknál. — Azon urak, kik bizományban bírn kívánnak, szíveskedjenek leveleiket hozzám hűldeni.

Minden penzek beívenve kéreknek. Kevesebb mint 2 doboz vagy üveg postán nem küldetik. 1489 (1—12)

ROYKO VIKTOR,
gyógyszerész Tisza-Ujlakon.

Valódi minőségű

1865-ik évi probstei árpa- és zab-vetőmagvak

1481 (2—15)

a valódiság biztosítása mellett, ölmözött eredeti zsákokban 1 tonna körülbelül 2 1/2 ausríai mérő. Szíves megrendelések ezen a legkitűnőbb s legjobbnak elismert vetőgabára, mely a termelési tudósítvány szerint 25—30-szorosan fizet, kívánatra ingyért küldetik meg s az árak tonna szerint 10 a. 6. ft. idejében beküldendők. A megrendelések addig, míg a készletben tart, a megrendelés utáni 2-hétre történnek. Ajánljuk továbbá mindennemű löher, fű- és elesőgnövény, eleség és fehér czékla, gazdasági, kereskedelmi s erdei magvaknak, különösen quedinburgi és magdeburgi cukor- és hizalásra való repámagvainak, veres és fehér brabanti és stíriai löher és francia luczerna, timót, búkköny, madársóka, amerikai löfögdömu tengeri, csillagfű, olasz, angol, franczia úreaz, valódi 1865. rigali, pernai korona-lennmagvainkat, valódi amerikai burgonya, valamint angol portland-cement, angol kőszén kátrány, Peru és Baker-guano, envy, keményítő, olajpáccsa, paraffin, belga kocsi-kénés s más egyéb országos természetények s anyagainkat a mezőgazdaság számára, s a mezőgazdasági gyártmányok minden ágának.

FRANKL testvérek Prágában,

Schillinggasse (Porio) 1074—11, Hotel „Englischer Hof”.

**

HETI-NAPTÁR.

Hónapi- és hetinapi	Katholikuss és Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	N a p	H o l d
				hossza	kel. nyug.
				hossza	kel. nyug.
4 Vasár	Február	Január (9)	Seb. Ros.	t. p. a. p. a. p.	t. p. a. p. a. p.
5 Hétfő	6 Lidor, Andr.	23 B. Hetv. v.	19	315 28	7 25 5 6
6 Kedd	Agota sz. vért.	24 Xenia	20	316 28	7 23 5 6
7 Szerd.	Dorothy sz.	25 Gergely hv.	21 Iszrub	317 29	7 22 5 6
8 Csüt.	Romuald apát	26 Xenophon	22 Nirk. hal.	318 30	7 20 5 6
9 Pént.	Máthai János v.	27 Ján. Chrisos.	23 Bajt	319 31	7 18 5 6
10 Szomb.	Apollonia sz. vt.	28 Syriai Eférem	24 Izmael	320 31	7 16 5 6
	Skolasztika sz. vt.	29 Ipoly, Ign.	25 21. Sab.	321 32	7 15 5 6

Hold változásai. ☾ Utolsó negyed szerdán, 7-én 8 óra 55 perczek este.

Szölővesszők,

mindennemű facemete, konyhakerti virág és gazdasági magvak, virághagyományok, Györgyikék, rózsák, friss legjobban minőségben a legújabb árak alapján kapják:

MARC FERENCZ

mag- és gyümölcskereskedésében, Pest, kigyőzte 6-ik sz. a. Az árjegyzék kívánatra mindenkor bérmentve elküldetik 1495 (1-8)

Selyembogár-tenyésztés.

Sándor Móricz gróf biai jószágán — Buda közepén — a selyembogár-tenyésztésre berendezett helyiségek és 8000 folyóól körülbelül 40,000 eperfával beültetett fasorok, ezáltal szabad kézből bérbe adni. Bővebben értekezhetni a jószágigazgatóságnál Buda, posta B. 1492 (1-8)

Titkos 1412 (11-0)

betegségeket

még makacs és tüdő bajokat is úgy kórodban, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegnek legjobban bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatalosan vagy életmódjában gátoltatnak, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít Med. dr. Heller Vilmos Pest, király-utca 27. sz. Medet-házban, 1-ső emelet. délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig. Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek.

Eladó földbirtok.

Ugocsa megyében Tisza-Ujlakhoz 1/4-ed órai távolságban, a nagyszőlősi országot közelében tagkiszátság alatt levő, és így más taghoz is odahasítható 300 hold mennyiségű földbirtok. Mátványos fekvő, két beltelekkel és gazdasági épületekkel, egy szinte Beregszántóhoz Balazsra, Beregszántóhoz 1/4 órai távolságban, a munkási állomány közelében, egy tagban kihal-tott 65 hold osztályozott földbirtok, a hozzá tartozó regale-jogokkal együtt, szabad kez-ből eladó — a venni szándékosok levele ál-tal, vagy személyesen Szepessy Gyula-val Borsodmegyében Berentén értekezhet-nek. — Utolsó posta Miskolcra 21 S. J. Szentpéter. 1484 (2-8)

HARIS PÁLNAI

Pesten, Deák Ferencz-utca 15. sz. alatt kaphatók, u. m.:

1 levelesládó vasgép fa-alappal 4 ft. 50 kr., minden szükségletekkel tükletesen ellátva 6 ft. egész 7 ftig. Egészén vasból vas alappal 14 ft., minden szükségletekkel ellátva 17-18 ft. 100 db. 8-ad levelepapír csak 1 ft. 45 kr. 100 " " vastagabb 1 ft. 65 kr. 100 " " vastag angol 1 ft. — kr. 100 " " vastag angol 1 ft. 40 kr. 100 " " csipkészdél színes ro-mánóros és dombor-nyomatott szélű 1 ft. 60 kr. 100 " " színes levélvessző 1 ft. — kr. 100 " " gyászszegélyű 1 ft. 10 kr. — 1 ft. 60 kr. 100 " " levelepapírokra alkalmazandó photo-graphia 3 ft.; a papírt lehet bármelyikét hozzáválasztani, e végre 1 jó példány ki-vánatos beküldeni. Elvelepapírokhoz kellő borítékok 100-a 30 krtól 1 ftig kapható. 100 dombor nyomásért 2 előbetűvel vagy 2 szóért csak 12 kr. 100 dombor színes monogrammért vagy 2 szóért avagy egy szóért arabesquebe foglalva csak 1 ft. fizetendő. 100 dombor nyomatu látogatójegyek 80 kr. 100 finom fekete könyvmot. 1 ft. — kr. 2-soros nyomat 1 ft. 50 kr. 3-soros nyomat 2 ft. — kr. 100 pecsétostja saját arckép-pel fényképpel 3 ft. — kr. 6 darab Hermesféle rajzminta, minden nemből vegyítve 30 kr. 1 nagy negyedíves minta 20 kr. 1 félíves minta 40 kr. Mindennemű rajzeszközök, rajzpapírok leg-olcsóbban kaphatók. 1464 (11-0)

Legdrágább Cotillon-tánczrendek is kaphatók.

PÁLYÁZAT.

A debreczeni református egyházban tüzessébe jött, és folyó év pünköszt első nap-ján betöltendő énekvezérei állomásra, melyről évenként következő javadalmak járnak: szabad lakás az egyház házában, 11 köbös és 1419 □ ölet tévő szántóföld, három bogjás kaszáló, 451 50 kr. a. é. készpénz, négy öf tüzifa beszállítva; halottak feletti éneklésért akár predikációval, akár énekszóval temetetik, 1 ft. 26 kr. a. é. stóla.

Kellékek: feddhetetlen erkölcsi élet, erőteljes, de kellemes hang, éneklés és zené-ben, kiválólag az orgonaszóval alapos esmeret és gyakorlati jártasság, mindezekről bizonyítványokkal ellátott folyamandó.

A folyamandóknak folyó év március hó 15-ik napjáig elnök Kovács Lajos urhoz (Cséleg-utca 25-ik szám) eljuttatandók. Kelt Debreczenben, a. h. h. egyház 1866. januárius 7-én tartott közgyűléséből. 1480 (3-8)

Kindó-talajdomos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1866 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Vászonárak végképeni eladása Bécsben.

A rumburgi vászonárak rakárában egy bukott kereskedő és ördög megéből átvett valódi rumburgi, hollandi és sziléziai vásznak, rumburgi asztalkészületek, törül-közőkendők, színes kanavászok, 2000 tucatszál álló legszebb vászon- és batiz-zsebkendő, 22,000 darab legkínálóbb s legújabb szabású

női- és férfi-ingek

50% a gyáriáron alól olcsóbbért a vászonárak valódisága s teljes rófmérték biztosítása mellett — hogy azok mielőbb pénzre tétethessenek, — végleg el fognak adatni.

Levéli megrendelések, a pénzüsszeg beküldése vagy postai utávitét mellett azonnal s lelkiismeretesen fognak teljesíteni. A megrendelési levelek következőleg lesznek czimzandók:

„S. METH in Wien, Rothenthurmstrasse Nr. 29.“

Kívánatra mustrák is küldetnek. — Férfi-ingek megrendelésénél a nyakmérték szük-ségletetik.

Fehér és színes shirting férfi-ingek francia mellbététellel, igen finomak, 2ft. — 2ft. 50 krig a legfinomabbak.

Férfi-gatyák valódi rumburgi vászonból dbja: magyar 2ft., félmagyar 1ft. 50 kr. Női-ingek, rumburgi vagy hollandi vászonból, egyszerűek darabja 1 ft. 80 kr., himszettek 2 ft. 80 kr. a legfinomabbak, melyek ára azelőtt kétannyi volt.

Női-ingek rumburgi vagy hollandi vászonból finom himszettel darabja 3 ft. 50 kr., 4-5 ftig a legfinomabbak, melyek ára azelőtt háromannyi volt.

1 tuczat kisebbszűrű fehér vászon-zsebkendő, azelőtt 2-4 ftig, most csak 1 ft. 20 kr. 2 ftig.

1 tuczat nagyobb szűrű fehér vászon-zsebkendő, azelőtt 4-8 ft., most csak 2 ft. 50 kr. — 4 ftig

1 tuczat finom nagy rumburgi vászon-zsebkendő, azelőtt 10-15 ft., most csak 5-7 ft.

1 tuczat finom damasz kávéskendő, fehér és hamuszínű, ára most csak 2-3 ftig a leg-finomabbak.

1 damasz asztalteríték 6 személyre, most csak 5, 6, 7 ft. — 8 ftig a legfinomabbak.

1 damasz asztalteríték 12 személyre, most csak 10, 12, 15-16 forintig a legfinomabbak.

1 db. mosható kanavászban ágyyneműre, ára most csak 8, 9-10 ftig.

1 tuczat iőfele eselőd- vagy konyhakendő, most csak 2 ft. 50 kr.

1 tuczat damasz asztalkendő vagy damasz törülköző most csak 5, 6, 7-8 forintig a legfinomabbak.

1 vég 30 rőfűs jőfele fehér fonatu-vászon, azelőtt 18 ft., most csak 8 ft. 50 kr.

1 lepedő varrás nélkül finom rumburgi vászonból 2 rőf széles, 3 rőf hosszú, most csak 3 ft.

1 vég 30 rőfűs kitűnő kreaszvász, azelőtt 22 ft., most csak 10 ft. 50 kr.

1 vég 37 rőfűs kézfónatu-vászon, azelőtt 28 ft., most csak 13 ft.

1 vég 30 rőfűs rumburgi vászon, azelőtt 30 ft., most csak 15 ft.

1 vég 40 rőfűs hollandi czernavászon, azelőtt 28 ft., most csak 14 ft.

1 vég 38 rőfűs rumburgi czernavászon, azelőtt 35-40 ft., most csak 15-18 ftig.

1 vég kitűnő minőségű rumburgi vászon 8 ingre, azelőtt 30-40 ft., most csak 15-18 ftig.

1 vég 50 rőfűs hollandi vászon, azelőtt 40-50 ft., most csak 18-24 ftig.

1 vég 50 rőfűs legfinomabb irlandi vászon, azelőtt 50-60 ftig, most csak 25-30 ft.

1 vég 54 rőfűs legkínálóbb minőségű rumburgi vászon, ára most csak 20, 23, 25, 27, 29, 33, 36, 40-50 ftig a legfinomabbak.

Measé olcsó árért eladotnak még 1/4 és 1/2 széles vásznak lepedőkre varrás nélkül, vászon és pamutcsinát, kávéskendő, perkalok, matrácscsinát, fehér és sárga nanking, sárga és kék színű legfinomabb francia színes és alakított cachemir asztal- és ágyterít-őkre, az asztalterítők darabja 5, 6, 7, 8-9 ftig, az ágyterítők 6, 7, 8-9 ftig adatkant el. 1452 (8-8)

Ajánlkozás.

Egy okmányos realtánár, magyar és né-met tannyelvvel, a latin remekírók magya-rázatában alaposan jártas, s a francia nyel-vet is tanítani képes levén, ajánlkozik nyil-vános vagy magán tanítóul. Kisebbségi tu-domást vehetni P. T. betűkkel jegyzett levelekre Pest, poste restante. 1494 (1-8)

Az 1866-ik évre

szőlő virág-, főzőlök-, gazdasági s őrői magvakból álló főjegyzékem valódi s tiszta magvak minden nemeiben dús választékot nyújt, s az erfurti árszabály szerint a. é. számítva Prágából bérmentes megkereső le-velekre ingyen szolgáltat ki a bérmentes-ítve küldetik meg.

Az eddig irántam a legnagyobb mérték-ben tanúsított bizalom s elismerések folytán ösztönözöttem ércem magamat ezévi jegyzé-kem sorozatát ismét újabb s legújabb aqu-i-sitiókkal gardagítani úgyannya, hogy bár-mely igénynek képes vagyok gyorsan s tökéletesen megfelelni. 1487 (2-6)

tisztelettel

RAHLSSEN ERNEST, mag- s növény-kereskedő Prágában.

Titkos

BETEGSÉGEK.

ujjonnan keletkezettek

8 nap alatt minőségére nézve

48 óra alatt meggyógyíthatnak

dr. Fux J.

23 év óta fenálló rendelési intézetében, anélkül, hogy a beteg foglalatosságá-ban háborgattatnék.

Rendel: d. u. 1-4 óráig.

Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leg-gyorsabban eszközölhetnek.

Lakása: Király-utca, 24. sz. a. 1-ső emelet. 1876 (10-12)

Gazdatisztai állomást

keres alulrit, ki mint ispan volt alkalmazva, s ugyanazon minőségben kíván állomást nyerhetni; ki a gazdaságon kívül a barom-orvoslást, úgy szinte gépekhez is ért, kellő bizonyítványokkal ellátva, kora 34 év s nős, beszél több nyelveket, értekezhetni vele levele útján Mező-Túrton Hevesmegyében, vagy kívánatra személyesen is megjelenik utóközlege megtérítése mellett. 1491 (2-8) Tisztelettel Csató Imre.

A hamburgi, londoni, párisi, müncheni és bécsi érmeikkel kitüntetve.

A KORNEUBURGI MARHAPOR

marhabetegségek s marhavész ellen

a legnagyobb eredménnyel használható; az ellenállási erőt gyámolítja s minden dögös befolyásoktól megóvja, gátot vet továbbá mindazon betegségeknek, melyek-nek legjobban a marhák kitéve vannak; kitűnő hathatósággal igazolja különösen lovakkal a mirigy, torokfájás, belgőres s zabálású lány esetében. Szarvasmarhákban: a vérfejes, szélhas, s a tej megjobbitásánál, nagy hatást gyakorol továbbá a borjúzás alkalmával; juhoknál feletté ajánlatos a májgilita elűvöltására s az altesti bántalnak minden nemeiben.

Valódi minőségben kapható PESTEN: Török József gyógyszerésznél király-utca 7. sz. a., Thalmayer és társa, s Halbauer testvéreknek. BUDÁN: az udvari gyógyszerésztárban, s Magyarországon legtöbb városában, melyek hírlapilag időről-időre közöltenek. 1458 (7-8)

Tekintetes Fácányi Ármin gyógyszerész urnak Pesten.

király-utca 43-ik szám alatt.

Tekintetes ur!

Fogpapirosát nemcsak fogfájásnál, hanem rheumatikus fejbántalmaknál is használtam, és annak rögtön s üdvös hatását nemcsak magamon, hanem legalább harmincz más egyénen is, kiknek azt ajánlám és alkalmazták is, tapasztalhatni alkalmam volt. Fogadja tehát tekintetes ur öszinte hálaalköszönetemet, melyet önnék mint saját, mint pedig fentebb említett szenvedők nevében mondok. — Iparkodni fogok kitűnő gyógy-hatású fogpapirosát, mint eddig még legjobbnak elismert szert, mindenkinék legmelegebb-ben ajánlani, és azt minél többekkel megismertetni, hogy ne legyen ember, ki azon valóban jótékony hatású szert ne ismerné. Maradok tisztelettel. 1496 (1)

Benedikovics Károly.

Pest-terezvárosi segédlelkész.

6-ik szám.

Tizenharmadik évfolyam.

Pest, február 11-én 1866.

Erzsébet császárné és királyné Ő Felsége.

Január 29-ke óta ismét a régi fény, öröm és vigadás lakik és Buda várában. Mintha a történelem régmúlt eseményeit látnók megújulni, ismét fejedelmi udvar pompáján és ragyogásán gyönyörködik sze-münk. Az uralkodó a nemzet iránt ismételve kifejezett bizalmának egy újabb, nagyszerű jelet adta, midőn ígérete sze-rint felséges hitvesét, bájdús királynénkat is ma-gával hozta hű nemzete körébe.

Hogy mily riadó lel-kesedéssel fogadta a fő-város népe a bevonulását a fejedelmi párt, lapunk mult számában körülme-nyesen följegyeztük. Az-óta nem mulik el nap és óra, hogy a felséges Ász-szony itt mulatásának varázshatásáról új meg új híreket ne halljunk és olvassunk. S mind az, a mi köztudomásra jut, a gyöngéd nőiség, angyali jószág és báj, szellemi fen-sőség s a magyar nemzet iránti őszinte rokonszenv ellenállhatlan, magával ragadó nyilatkozánya. felséges Asszonyunk igé-ző megjelenése mindenütt oly varázshatalommal bír, mely minden szívet ön-kénytelenül is magához vonz és meghódít.

A jelen voltak tanu-sága szerint a leglelkese-több és történelmileg ne-vezetessé vált, megható je-lenet volt, midőn a Felső-ges Asszony az országgyü-lés üdvözlő és hódoló kül-dötséget fogadta a budai királyi palotában. Az el-fogadási teremben a trón mellett állva fogadta a küldötséget a királyné. A bájos alakban a királyi méltóság a női kellem-mel csodálatra méltó ösz-hangban egyesült. — Kezében egy iratot tartott ugyan, de nem olvasta, hanem em-lékezetből mondá el beszédét a legzeng-zetesebb magyar nyelven, melyet néhány év óta a legnagyobb kedvteliséssel tanul-

mányoz. Megható hangon mondá el külön-sen beszéde azon végszakaszát, melyben áldást kívánt a Mindenhatótól a nemzet képviselőinek nagyfontosságú legújabb mű-ködésére. A királyné összetett kézzel mon-dott meg azon helytől, hol e magasztos jele-netnek boldog tanui lehettek.

A magyar nyelv fényes és meglepő új diadala volt az a beszéd, melyet a királyné Ő Felsége válaszul mondott a magyar or-szágyűlés tisztelegő kül-dötsége előtt. Pest váro-sában — írta a P. Napló — maig sem teltek be a tiszta kiejtésnek s a beszéd valóban művészi előadásának dicséretével; mert legnagyobb művé-szet a kifejezés őszintesége és bensősége. Már pedig Ő Felsége egész előadá-sában a legnagyobb ben-sőséggel a legtermészete-sebb báj egyesült, hogy a jelenvoltagek ellenál-hatlanul kitörő lelkesé-désre ragadjon.

Az uralkodó felséges pár így bírván nyelvün-kezt, s így levén képes azon kifejezni érzelmeit, és gondolatait, egy biztos reménnyel többlet nye-rénk ügyeink szerencsés kifejlődésére, melyben oly lényeges dolog: vágyaink, reményeink és gondolataink tökéletes megértése.

A magyar nyelv dia-dala az, hogy Budán egé-szen, s némileg Bécsben is az udvari társalgás nyelve lön, s e részben a fő ér-dem császárné Ő Felső-géé. Ez társadalmi tekin-tetben oly nagy és fontos nyereség, a minővel nyelvünk régóta nem di-csekedhetik, s a minőt csak egy nő, egy magas állású pártfogónő adhatott meg, kinek lelkesítő példaadá-sában a hatalom, fény és báj egyesül. A város tele van hírekkel azon társas körökről, melyek Budán a királyi lakban tartat-nak, melyekben a magyar nyelv a társalgás nyelve,

ERZSÉBET CSÁSZÁRNÉ ÉS KIRÁLYNÉ Ő FELSÉGE.

dott inát népe jóllétéért! A jelenet magas-zatossága ellenállhatlan erővel ragadta magá-val a jelenlevők szíveit s egynével szemben az elragadtatás örömkönyűje csillogott. A küldötség egyes tagjai csak nehezen vál-

tak meg azon helytől, hol e magasztos jele-netnek boldog tanui lehettek.

A magyar nyelv fényes és meglepő új diadala volt az a beszéd, melyet a királyné Ő Felsége válaszul mondott a magyar or-szágyűlés tisztelegő kül-dötsége előtt. Pest váro-sában — írta a P. Napló — maig sem teltek be a tiszta kiejtésnek s a beszéd valóban művészi előadásának dicséretével; mert legnagyobb művé-szet a kifejezés őszintesége és bensősége. Már pedig Ő Felsége egész előadá-sában a legnagyobb ben-sőséggel a legtermészete-sebb báj egyesült, hogy a jelenvoltagek ellenál-hatlanul kitörő lelkesé-désre ragadjon.

Az uralkodó felséges pár így bírván nyelvün-kezt, s így levén képes azon kifejezni érzelmeit, és gondolatait, egy biztos reménnyel többlet nye-rénk ügyeink szerencsés kifejlődésére, melyben oly lényeges dolog: vágyaink, reményeink és gondolataink tökéletes megértése.

A magyar nyelv dia-dala az, hogy Budán egé-szen, s némileg Bécsben is az udvari társalgás nyelve lön, s e részben a fő ér-dem császárné Ő Felső-géé. Ez társadalmi tekin-tetben oly nagy és fontos nyereség, a minővel nyelvünk régóta nem di-csekedhetik, s a minőt csak egy nő, egy magas állású pártfogónő adhatott meg, kinek lelkesítő példaadá-sában a hatalom, fény és báj egyesül. A város tele van hírekkel azon társas körökről, melyek Budán a királyi lakban tartat-nak, melyekben a magyar nyelv a társalgás nyelve,

s azóta az ország viszhangozza a császári pár ily fellépésének magasztalását. Nem biztos remény-e ez irodalmunkra nézve is? Ezen öröndetes tünemény lelkesítette